

P. o. vol. 6285

Meijer

✓ 3-12

G E D I C H T E N.

G E D I C H T E N

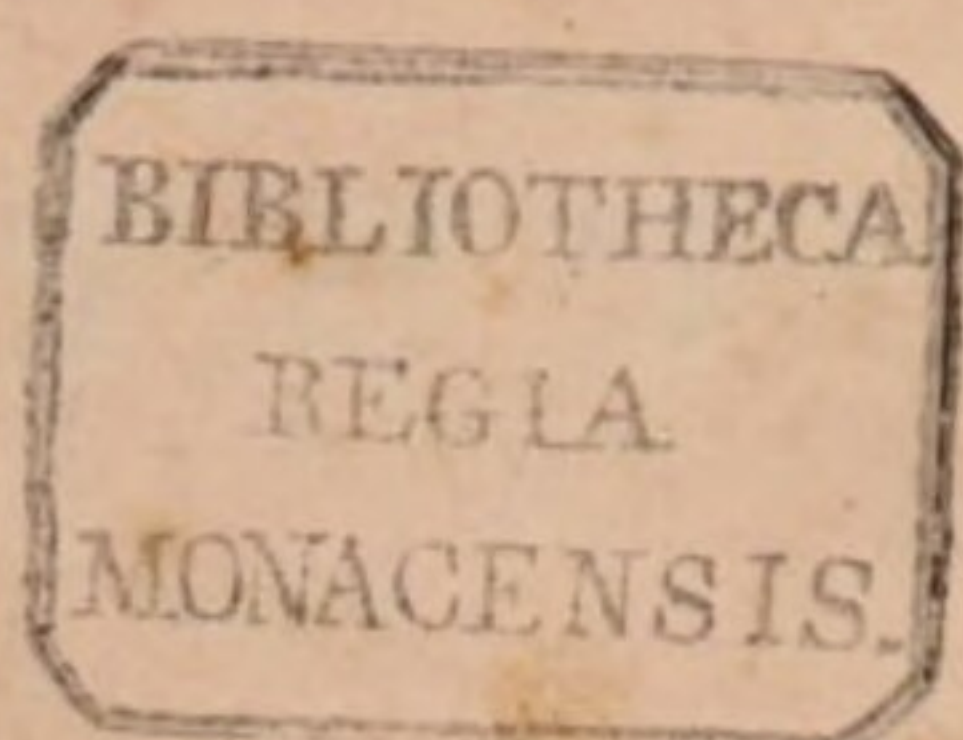
GEDICHTEN

V A N

HENDRIK MEIJER JUNIOR.

Te HAARLEM, bij
DE WED. A. LOOSJES Pz.
MDCCXXII.

V O O R B E R I G T.

„*Poëzij is lekkernij*,” zegt de Recensent van des Heeren B. Klijn Bz. gedichten, „zij moge zoo voedzaam zijn „als men wil; zij moge de eerste en eenige kost onzer „vroeg-voorvaderen zijn geweest; sedert het dagelijksch „brood der gezonde proza is uitgevonden, behoeft men „van louter *Wild of Baars of Oesters* niet te leven, maar „spaart dezen edelen kost liever voor eene, het zij dan „meer of min zeldzame, extra gelegenheid.” — Deze aanmerking, die ik in eenen anderen zin op mijne gedichten toepasse, doch dezelve van geheeler harte toestemme, zoude mij, had ik dezelve vroeger gelezen, teruggehouden hebben van het waagstuk, hetwelk ik met de uitgave van dezen dichtbundel misschien bega. — Maar, toen mij bovengenoemde beoordeeling in handen kwam, had ik tot de uitgave reeds mijn woord gegeven en den noodigen voorraad aan de Uitgeeffster dezer ter hand gesteld. Ik kon dus, fatsoenshalve, niet wel terug. — Natuurlijk moest bij mij de vraag opkomen: is uwe poëzij lekkernij? — Durft gij dezelve als *Wildbraad, Baars of Oesters* opdischen, sedert een *Feith, Bilderdijk, van Walré, Loots, Spandaw, de Klijns* en anderen den smaak

zoo zeer versijnd en verlekkerd hebben? Ja, te zeggen, zoude naar verwaandheid rieken, alsof ik meende, dat ook mijn uil een valk ware: en zeide ik, onvoorwaardelijk, neen! zoo zoude men mij billijk kunnen vragen: waartoe dan met uwe rijmelarij het getal dier boeken vermeerderd, dien het beter ware nooit gedrukt te zijn? —

Maar er is soortelijke lekkernij. — Men behoeft voor Wild nu juist niet enkel een' Zwijnskop, of Rheebootje te kiezen: en wie naar Baars hunkert, en te ver van het Haarlemmermeer woont, vergenoegt zich al ligt met eene mindere soort: in het land der blinden toch, is éénoog koning; en er zijn die een' Koroester boven de Colchesters verkiezen. Mag dus mijne poëzij onder de versnaperingen gedoogd worden (hetgeen het oordeelkundig en dichtlievend publiek gelieve te beslissen) zoo ben ik met den rang, dien men haar aanwijst, volkomen te vreden. —

Maar ik dien toch wel iets te zeggen van de aanleiding, die ik had, om eenige van mijne gedichten in het licht te geven; vermits er toch eene voorrede voor een boek behoort, al vordert deszelfs inhoud juist niet, dat dezelve zeer aestetisch of wetenschappelijk zij; dewijl een boek zonder voorrede, volgens het zeggen van zeker' schrijver, gelijk is aan iemand, die in een fatsoenlijk gezelschap verschijnt, zonder zijn' hoed af te nemen. — Het volgende zij, en van de aanleiding ter uitgave, en van den inhoud des boeks, gezegd.

Ik moest in de maand Januarij 11., eene spreekbeurt, die ik op mij had genomen, vervullen, in het natuur- en
let-

letterkundig gezelschap: Oefening in Wetenschappen alhier. Daar ik nu liever in gebonden dan in ongebonden stijl spreek, was ik lang zoekende, voor wien of wat ik mijne snaren zoude spannen. Gelukkig — neen! ongelukkig — was het toen in ons Vaderland velerwege in rep en roer, over het al of niet schuldig zijn, van die vaderlandsche mannen, welke zich in de dagen der grondvesting van de Nederlandsche Republiek, bijzonder in de jaren 1618 en 1619, op onderscheiden standpunten hebben laten zien; en onder deze was dan ook Mr. Joan van Oldenbarneveldt. — Offchoon mij de geschiedenis dier tijden, in het algemeen, niet onbekend was en ik altijd, wat er in mijn Vaderland, in mijnen leeftijd, ook gebeurd is, een standvastig aankleever van het doorluchtig Oranjehuis geweest en gebleven ben, hoewel nooit met een' ijver zonder verstand: — zoo kwamen mij echter deze kibbelarijen, in dezen tijd, tamelijk verdacht voor; en ik besloot, met het natuurlijk gezond verstand, dat God mij geschonken had, bij alle de bronnen, die onder mijn bereik waren (en die door de hulpvaardigheid mijner meer belezene vrienden, welken ik daarvoor mijnen dank betuig, vele werden) eens te onderzoeken, wat er toch wel van de zaak in geschil was. De uitkomst mijner nasporingen was, dat mijne spreekbeurt werd vervuld, met eene Hulde aan Mr. Joan van Oldenbarneveldt, die het eerste dichtstuk in dezen bundel uitmaakt. Al aanstonds na de voordragt dezes gedichts, was men mij aan boord om deszelfs uitgave. Ik kon echter tot eene afzonderlijke uitgave niet besluiten, om dat ik evenmin in schijn als

in wezen toonen wilde, in dien twist partij te hebben gekozen. Ondertusſchen bleef men op het uitgeven van een Dichtbundel aanhouden, en toen ik eindelijk had toegegeven, kon of mogt ik dit vers niet terughouden, dewijl het toch mijne wezenlijke overtuiging voorſtelt. Heb ik mij hier of daar wat ſcherp uitgedrukt; ik had geen doel, om eenig kerkgenootſchap of bijzonder perſoon te beledigen; maar het gedrag omtrent den waardigen man was mij uit de geſchiedenis in een te verachtelijk licht verſchenen, om een hart, als het mijne, niet aanmerkelyk te prikkelen. En hierin ligt dan, behalve in het reeds genoemd verlangen mijner vrienden, eene voorname aanleiding tot de plaatsing van dit gedicht in dezen Bundel.

Ik kom tot het tweede dichtſtuk: Aan den Landbouw. Hetzelve is door mij, mede tot bovengenoemd einde, in den jare 1819, vervaardigd, en behalve in meergemeld Natuur- en Letterkundig Gezельſchap, ook in het Haarsche Departement der Maatschappij: tot Nut van 't Algemeen, voorgedragen. Men was het toen over de belangen van Koophandel en Landbouw, en de handhaving der regten des eenen tegen des anderen, niet eens, en dit gaf mij aanleiding, om, zonder partij te kiezen, voor den Landbouw mijne snaren te ſtemmen. Daar het echter zou kunnen ſchijnen, als of ik, in wederspraak met den Hoogleeraar H. W. Tydeman, wiens verhandeling over de Machinerie ik met veel genoegens las, een tegenſtander dezer Machinerie ware, dien ik dit weinige aan te merken. Hetgeen ik ſchijnbaar tegen deze inrigting heb aange-

gevoerd, wil ik hoofdzakelijk verstaan hebben van den eersten schok, dien de *Machinerie* aan het fabriekwezen gegeven heeft, zoowel in ons land als in het naburig Groot-brittanje, alwaar dezelve zulk eene geduchte uitwerking in den *Machinestorm* had; terwijl tevens het onvoorwaardelijk betere van derzelve voortbrengselen, boven de oude wijze van fabricagie, door mij is betwijfeld (*). Ik heb gelegenheid gehad, toen mij het lot en de intrigue in 1815 (ten loon voor het trouw en belangeloos vervullen mijner *Vaderlandsche pligten*?) voor eenigen tijd mijn vaderlijk beroep noodzaakten te verlaten, om het fabriekwezen, waarin ik mij toen begaf, een weinig van nader bij te bekijken; en wat ik daarin ook te bewonderen en te prijzen vond, van wege het vindingrijke en schijnbaar algemeen doelmatige, zoo lieten deszelfs voortbrengselen zich bij mij, met de oude hollandsche degelijkheid, toch ongemakkelijk rijmen. Want of het al, bij de algemeene geldeloosheid, voor de pronkzucht van belang mogt gerekend worden, zich voor een' kleinen prijs te kunnen opschikken; het oude spreekwoord bleef toch waar: Koperen geld, koperen zielmis: behalve dat het voor eene ontelbare menigte, ten aanzien van de daardoor ontstane werkeloosheid, zeer onaangename gevolgen heeft gehad; waardoor de, anderszins zoo wenschelijke en bevorderingwaardige, ontwikkeling van den menschelijken geest, voor vele hollandsche
fa-

(*) Ten aanzien van de nieuw uitgevonden *Landbouwkundige Werktuigen*, leze men in de inleiding van de *Boeren Goudmijn* van den Heer J. F. Serrurier, bepaald, pag. 5. en volg.

fabrieksteden, in verband tevens met den kwijnenden staat des handels, op een' vrij duren prijs is te staan gekomen (*).

Na deze aanmerking, zal men mij, hoop ik, niet beschuldigen, van in mijn Dichtstuk het Obscurantismus gepredikt te hebben, vooral, daar ik zoovele duizende handen, welke voor het fabriekwezen onbruikbaar zijn geworden, voor den Landbouw gewonnen acht. —

Het Dichtstuk: De Munstersche Vrede, is van veel vroeger dagteekening en vervaardigd ten tijde, toen de Bataafsche Republiek op het punt stond, om onder een' vreemdeling, een Franschman, in een Koningrijk te worden herschappen. — De uitdrukkingen derhalve, welke in het begin en slot des dichtstuks voorkomen (dit spreekt toch wel van zelf) moeten alleen op dien tijd en dien Koning worden toegepast; want het kon toen wel niemand in de hersenen opkomen, dat Nederland den koninklijken schep-ter eens zien zoude, in de hand van een beminde telg van het, toenmaals zoo wreedelijk vernederd, Oranjehuis:
ter-

(*) Het zoude mischien niet geheel overtollig geacht kunnen worden, om bij alle belangrijke prijsvragen, welke, van tijd tot tijd, door onze Nederlandsche geleerde genootschappen zijn gedaan, ook nog deze te voegen: „ Welk een' invloed heeft de Machinerie, bepaaldelijk door „ het bevorderen van het goedkoope, op de zedelijkheid in het alge- „ meen, en op de oudstijds zoo hoog geroemde eerlijkheid der Holland- „ sche Natie in het bijzonder gehad? ” — Men kreeg daarbij welligt aanleiding, om ook een woordje in het midden te brengen over het goedkoope in de meeste producten van het ambacht, waarin het er, op het stuk van eerlijkheid, ook zeer Spaansch uitziet. —

terwijl het tevens het doel was van Nederlands Bardschaar, om, door herinnering der daden en van den roem van het voorgeslacht, den verdrukten in den lande moed en troost in het hart te spreken, en, door een' profetischen geest, als het ware, geleid, op eene betere toekomst te wijzen. — Om tot dit doel mede te werken werd dan ook, door mij, deze zwakke poging aangewend en het vers, destijds, in de Amsterdamsche Afdeeling der Baataafsche Maatschappij van Taal- en Dichtkunde voorge dragen. Hetzelve zoude reeds voorlang het licht gezien hebben, indien er een tweede deel van de Dichterlijke gedachtenbeelden, waarvoor het is bestemd geweest, ware uitgegeven geworden.

Zooveel van de drie voornaamste stukken in dezen bundel. — Van derzelve dichterlijke waarde of onwaarde rep ik geen woord: het oordeelkundig en dichtlievend publiek vergelijke deze mijne uitspanningen (want meer zijn ze niet) met mijne in den jare 1802 bij P. J. Uylenbroek, uitgegeven Poëtische Eerstelingen, en beslisfe, of ik op den Zangberg, sedert dien tijd (waarin echter verscheiden jaren zijn verlopen, dat ik, te zeer door mijn lot gedrukt, geen enkel vers gemaakt heb) voor- of achteruit gegaan ben; en doe eene billijke en bescheiden uitspraak. —

Van de Losse Gedichten heb ik minder te zeggen, zij zijn meest aan zekere gelegenheden hun aanwezen verschuldigd, en ik hoop, dat zij er zoodanig mogen uitzien, dat, zoo zij al niet verdienen, dat men er den hoed voor ligte, men hun echter een eenvoudig „goeden dag” waardig keure. Derzelve geest is ernstig, boertig, somber,
luis-

luimig — al naar dat mijn lot en omstandigheden, of die mijner vrienden mijne ziel stemden. — Ik had deze verzameling nog aanmerkelijk kunnen vergrooten, indien ik, alle de Dichtstukken en Versjes, voormaals afzonderlijk of in gelegenheidbundels door mij uitgegeven, hier had willen opnemen, doch, behalve, dat zij mischien de eer van herdruk niet verdienen, strijdt zulk eene handelwijs tot nog toe met mijn gevoel van bescheidenheid. — Of ik zulks in vervolg van tijd, in een tweede deel, nog doen zal, is hoogst onwaarschijnlijk en zal gedeeltelijk afhangen van het onthaal, dat deze Bundel genieten zal. Een enkel versje (behalve mijne Welkomstgroete aan den Prins van Oranje, die, hoezeer gedrukt, schier in het geheel niet bekend is geraakt, aangezien dat vers in den vloed van gedichten, welke ons destijds overstroomde, schijnt verzwolgen te zijn) een enkel versje, in den Muzen-Almanak geplaatst, moge eene uitzondering maken, en wel bepaaldelijk de Joannes de Dooper. — Dit Dichtstukje was bekend geworden door eene noot in de Geschiedenis der Nederlandsche Schilderkunst van de Heeren van Eynden en van der Willigen, bij de vermelding van C. Kruseman; hetgeen aanleiding gaf, dat ik hetzelfde, met toestemming van den Kunstenaar, ter plaatsing in den Muzen-Almanak gaf, voor het jaar 1822. Het toeval heeft echter gewild, dat dit vers is blijven liggen, terwijl dat aan de Lente enz. (hetwelk ik later had ingezonden,) waarom, weet ik niet, geplaatst is. — Hoe het zij; onder het drukken van mijne Gedichten, waartoe ook de Joannes behoorde, viel mij in, dat de Heer Immerzeel mischien dit vers voor het volgende

gend jaar in zijnen Almanak zoude plaatsén; ik onderhield mij hierover met zijn Ed. — en zie daar, het vers was gedrukt: zoo dat het publiek nu en in dezen Bundel en in den Almanak den Joannes zal vinden, met onderscheiden lezingen echter: want bij eene naauwkeuriger beschaving, heb ik noodig geoordeeld er eenige veranderingen in te moeten maken, die in de redactie van den Almanak niet voorkomen; zoodat de lezer nu kiezen kan, wat hem het best bevalt, zonder den Heer Immerzeel of mij hierover te berispen. — Wie intusfchen oordeelen mogt, dat het vers, in vergelijking van de schilderij, hoe voortreffelijk ook, wat hoog gestemd is, die wete, dat hetzelfde vervaardigd werd in die stemming, waarin de eerste, schier onverwachte, beschouwing van het beeld mij gebragt had, en waardoor ik dieper in de Geschiedenis des Boetgezants geraakte, dan waartoe de enkele beschouwing van zijn beeld mij regstreeks heen voerde; zoodat, wat er ook, bij bedaarde zinnen, op de schilderij zelve al of niet aan te merken zij, het Dichtstukje een uitvloeisel van dat gevoel is, hetwelk mij op dat oogenblik vervulde. Het versje, Veel koeijen, veel moeijen, in den Muzen-Almanak van 1820 gedrukt, vindt hier, ten gevalle mijner Echtgenooten, eene plaats.

Ziedaar, waarde Landgenooten! wat ik u van dezen bundel gedichten meende te moeten zeggen Moge dezelve eenig gunstig onthaal bij u vinden! — En verdient hij al niet in den rang der Edelen, boven genoemd, te worden opgenomen, zij hem dan slechts eene plaats onder hun gevolg vergund.

Voor

Voor de correctie heb ik zooveel mogelijk gezorgd; bij de nalezing zijn mij echter twee misstellingen voorgekomen, welke aanwijzing ik noodig acht; te weten: men leze op bl. 28 den 4den regel van onderen in plaats van zilveren toon, zilveren lier, en op bl. 125 den 3den regel van boven kiempjen in plaats van zaadjen. De overige, die er in mogen gebleven zijn, verschoone de lezer goedgunstig.

H. M. J^r.

Haarlem

den 30 Sept. 1822.

I N H O U D.

HULDE AAN M ^R . JOAN VAN OLDENBARNEVELDT.	bl.	3
AAN DEN LANDBOUW.		27
DE MUNSTERSCHE VREDE.		49
JOANNES DE DOOPER, IN JEUGDIGEN MANNELIJKEN BLOEI, GESCHILDERD DOOR DEN HEER C. KRUSEMAN. . .		79
FEESTZANG, TER GELEGENHEID DER VEREENIGING VAN HET NATUUR EN LETTERKUNDIG GEZELSCHAP, OEFENING IN WETENSCHAPPEN; TE HAARLEM.		84
WELKOMSTGROETE AAN ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID WILLEM FREDRIK GEORGE LODEWIJK, PRINS VAN ORANJE, BIJ ZIJNE KOMST TE AMSTERDAM, DEN 30 AUGUSTUS 1815.		92
HULDE AAN DEN HOOGGEL. HEER M ^R . J. M. KEMPER, BIJ DESZELFS VERHEFFING TOT DEN ADELSTAND. . .		98
BEMOEDIGING AAN MIJNE ECHTGENOOTE; BIJ DEN AAN- VANG VAN HET JAAR 1822.		106
UITBOEZEMING BIJ DEN BLIK OP HET BEWIJS VAN HUL- DE, AAN DE NAGEDACHTENIS VAN DEN HOOGLEER- AAR S. J. BRUGMANS, OP DE TENTOONSTELLING VAN PLANTEN EN GEWASSEN, VAN DEN JARE 1820, TE HAARLEM, TOEGEBRAGT.		115
		ROUW-

ROUWBEKLAG AAN DEN HEERE A. C. VAN EEDEN, EN MEJUFVROUW B. A. VAN EEDEN, GEB. MOOIJ, BIJ HET OVERLIJDEN HUNNER EENIGSTE DOCHTER, COR- NELIA MARIA.	bl. 117
HET ROOSJE. AAN MIJNE GEACHTE VRIENDEN SANDER, BIJ HET OVERLIJDEN VAN HUN JONGSTE DOCHTERTJE.	123
VEEL KOEIJEN, VEEL MOEIJEN.	126
DE HAND.	132
DE ECLIPS.	139
DE TANG.	148
HET GEVOEL.	153
DE NEDERLANDERS.	154
AAN DE BAATZUCHT.	155
SNEDIG GEZEGDE.	156
DE MOORD TE SCIO.	157
IN HET ALBUM VAN HET GEZELSCHAP OEFENING IN WETENSCHAPPEN.	158
IN HET ALBUM VAN DEMOCRIET.	159
'T IS TWIJFELACHTIG.	160
HOE KOMT DE DUIVEL ZOO ZWART?	—

H U L D E

A A N

MR. JOAN VAN OLDENBARNEVELDT.

Zijn doot, zoo onverdient, als flaet en lant bederflijck,
Roept wraeck, en maectt zijn naem al 't aerdrijck door onsterflijck.

VONDEL.

H U L D E

A A N

MR. JOAN VAN OLDENBARNEVELDT.

Ik voel, van heilge drift aan 't gloeijen,
o Hollandsch onverbasterd bloed!
U bruisend door mijne aadren vloeijen,
Het vrijheidsvuur zet mij in gloed.
Ik stort me, ontrukt aan 't rustig heden,
In d'ijzren nacht van 't zwart voorleden,
Berucht door staats- en kerkgeweld;
'k Wil daar 's lands regten, pas herboren,
Vertrappen zien; bij 't ochtend-gloren,
Verlichting in het bloed zien smoren
Van d'eedlen Oldenbarneveldt.

Ontrolt u, perkamenten bladen!

Vertoont mij 't onuitroeibaar schrift,
 Waar in de gruwlijkste euvel daden,
 Met vuurge letters, staan gegrift.

Ontgrendelt u, afzigtbre deuren!

Waar achter 't regt zich zag verscheuren,
 Het gruwzaamst schelmstuk werd gesmeed!

'k Wil van 't verraad voldoening vergen,
 De Sylla's met hunn' aanhang tergen,
 Die achter 't volks-heil zich verbergen,
 Terwijl hun voet zijn regt vertreedt.

Ja, 'k durf, (wie zal mijn' gang belemmeren?)

Met fieren stap ter raadzaal gaan;

Daar, Barneveldt! uw lot-bestemmeren

Het oog in 't duivlen harte slaan;

Hen zien, door helschen nijd gedreven,

't Verwongen regt ten valstrik weven,

Voor Hollands nooit bevlekte deugd:

Die, daar zij 't schriklijk moordzwaard wetten,

En 's lands geschiedrol snood besmetten,

Een brandmerk zich op 't voorhoofd zetten,

Welks schroeijen nog het nakroost heugt.

o Herfst-

o Herfstdag, als uit de oosterpoorte
 Nooit fchooner aan de kim verrees!
 o Dag van Barneveldts geboorte,
 Dien Eemland driewerf zalig prees!
 Men zegt, dat in de zonnestralen
 Een Hemelboô kwam nederdalen,
 En bij zijn rustig wiegje zat;
 Hij fprak: „ Dit kind zal Neêrlands regten,
 „ Het pleit der vrijheid koen beflechten,
 „ Onwrikbaar, aan haar' dienst zich hechten,
 „ Schoon ook zijn bloed haar fchild befpat'.” —

Die godfpraak hebt gij niet weêrsproken,
 o Eedle! Tuig het Spanjes val!
 Gij hebt de Spaanfche boei verbroken,
 En Flips verjaagd, uit fchans en wal.
 Oranje rustte op uwe trouwe:
 Uw hand verzachtte Neêrlands rouwe,
 En greep het vlottend ftaatsroer aan;
 Leycester op den helmftok loerend,
 Het fcheepsvolk tot zijn' val beroerend,
 En 't listig fchat bij fchat ontvoerend,
 Deedt gij gevloekt van 't fcheepsboord gaan.

De kracht van Maurits heldendegen,
 De luister van zijn' gloriekrans,
 De sport, waar langs hij is gestegen
 Naar Vorst- en Veldheerlijken glans,
 De vraagbaak van 's Lands Overheden,
 De onwrikbre handvest van de steden,
 De schrik der drieste dwinglandij;
 't Vernuft, gescherpt tot kloek besturen
 Der list, die Troje eens moest bezuren,
 Breda! ter winning van uw muren,
 Dit alles, Barneveldt! waart gij.

Gij waart het, die van 's Lands treforen
 Den sleutel droegt, met trouwe hand;
 Geen penning ging er uit verloren,
 Hoe driest of listig aangerand; —
 Gij wenkte, en langs de waterbanen,
 Dreef Hollands vloot, als zilveren zwanen,
 Den gouden Ganges in den mond;
 Daar wist gij Hollands eisch te slaven;
 En 't morgenland zond schat en gaven,
 Met schepen vol, naar Hollands haven,
 En Indus Maatschappij ontstond. —

Wat baat Brittanjes hulp beloven,
 Als 't water aan de lippen rijst?
 Ach! wreedheid is de gunst der hoven,
 Als baatzucht hun den maatstaf wijst.
 Geen Konings woord is heilig te achten:
 Één Staatsman durft dat woord verkrachten,
 ' Zich meester wanend van zijn' heer;
 De kluisters wil hij loos vergulden:
 Dien gruwel kon uw deugd niet dulden;
 Gij wilt: — en Neêrland heeft geen schulden,
 De Brit daarin geen steden meer.

Al zocht de Gal den leeuw te binden,
 Door list te temmen 't moedig ras;
 Uw scherpziend oog, door niets te blinden,
 Zag 't schuiflend ondiep onder 't gras.
 Gij greept het aan, offchoon 't in 't kronkelen,
 Zijn gif spoog, daar zijne oogen fonkelen,
 Op heimlijk kwetsen afgerigt:
 Gij bleeft des vredes regt verweren;
 't Bestand floot, wie het mogt trotseren,
 Om Mavors oorlogspan te keeren,
 Door u den ijzren slagboom digt.

Maar hoe veel lofs van vriend en vreemde

Ge, als Neêrlands trouwste steun, geniet,
Geen, die naar 't heilig offer zweemde,

Dat u het eigen harte biedt.

Wat goeds u 't Vaderland zie flichten,

Voor 't dier behoud des volks verrigten,

Één deugd schijnt al dien luister dof:

Oranjes diensten mild te loonen;

Aan Willems weduw, Willems zonen,

Uw vaderliefde en trouw te toonen —

Ziedaar uw reinste en hoogste lof! —

Die deugd schoot van de kroon der grijsheid

Haar glansen af op uw gelaat,

In stralen van verheven wijsheid,

Gelijk aan 't gloeiend inkarnaat:

Maar — berg die kruin voor de onweêrsbuijen,

Die schriklijk dreigend zamenkruijen,

In wolken met den dood bevracht!

Ach! redde u de Almagt door een wonder!

Helaas, de dag gaat bloedrood onder,

En 't ijslijk raatlen van den donder

Spelt u den zwartsten jammernacht.

Ach!

Ach! de argwaan sluipt in Maurits boezem,

En kerktwist blaast zijn vonken aan;

De ondankbaarheid slurpt van den droessem

Van loos verzonnen gruweldaân.

Partijgeest komt de fakkel zwaaijen,

En port het volk tot oproerkraaijen,

Al uw verdraagzaamheid ten spot;

Uw hart, tot meineed niet te dwingen,

Moog' rust voor kerk en staat bedingen,

Men durft als vijand u bespringen

Van Vaderland en Vorst en God. —

Gelijk in Barca's wildernissen,

De rosse woudvorst, onverschrikt,

Schoon giftige adders om hem fissen,

Verachtlijk op haar nederblijkt;

Bewust van eigen kracht en grootheid,

Niet vreest voor schuifelende snoodheid,

Die wegkrimpt voor zijn' klaauw en muil,

Maar onder 't moedig voorwaarts treden,

(Geen hinder duchtend voor zijn schreden)

Zich ijlings 't pad ziet afgesneden,

En neêrstort in een' wolven-kuil:

Zoo, door een' leugen-geest gegrepen
 In strikken, door 't verraad gezet,
 Ziet ge in een kerkerhol u slepen,
 Gij die 's lands vrijheid hebt gered.
 De heerschezucht doet, in 't loos vermommen,
 Haar slaven voor zich nederkrommen;
 De baatzucht loert op gunst en schat;
 En om uwe onschuld aan te randen,
 Schendt ze, in uw regt, het regt der landen,
 En rukt de schaal uit Themis handen,
 Die d'evenaar geheilgd had.

Haar wrok, in 't woeden niet te fussen,
 Beschuldigt u van hoog verraad,
 En schopt van 't hoog raadsheerlijk kussen,
 Wien meest uw lot ter harte gaat.
 Wie meest u lastren, meest u vloeken,
 Vertrouwt men Themis heilge boeken,
 Daar 't argus-oog u streng bespiedt;
 Men durft u voor hun vierschaar dagen;
 Maar, die er de achtbre weegschaal dragen,
 Zijn — (eeuwig moog' die schuld hen knagen!)
 Uw beulen, maar uw regters niet.

't Viel

't Viel zwaar het Spaansch geweld te knotten,
 Te scheuren 't bloedplakkaat aan stuk;
 't Viel zwaar, bij 't dreigen der schavotten,
 Te trappen op Kastieljes juk;
 Maar zwaarder viel 't om vrije handen
 De prang te voelen van de banden,
 In naam der godsvrucht vastgefjord;
 Maar zwaarder viel 't u, in een' kerker,
 Als Neêrlands waardigheidsbeperker,
 Als Neêrlands ondergangbewerker,
 U schande op 't hoofd te zien gestort.

Wat baten u de liefde en de achting,
 Door Vader Willem u betoond? —
 Helaas! — zij geven geen verzachting
 In 't lot, dat u met smaad beloont.
 Waarom 's Lands zorg en al haar schokken,
 Als Cincinnaat, u niet onttrokken,
 Op 't land, waar 't hoofd meer rustig grijst?
 Dan met uw' dood de les te staven:
 Dat vaak hem de afgrond wordt gegraven
 Die onder zwoegen, zorgen, slaven,
 Gemeenebesten dienst bewijst. —

Ai,

Ai, smoor uw klagt! — gij vindt geen ooren,
 Geen hart, waarin uw noodkreet dringt;
 Wie zal de beê der onschuld hooren,
 Waar 't snoodst geweld zijn zege zingt? —
 Geen huwelijkstrouw, hoe ze ook moog' treuren,
 Vermag in 't leed u op te beuren,
 Geen vriendschap die uw banden slaakt;
 Uw pen zelfs ziet zich naauw bespieden,
 Terwijl wie u zijn hulp durft bieden,
 't Wraakgierig bloed nog meer doet zieden,
 En aan de hel zich strafbaar maakt.

Spaar, Maurits! hem het schuldloos leven,
 Die tweemaal hoedde u 't veege lijf,
 Van Britsch en Spaansch verraad omgeven:
 Loon met geen bloed dit trouw bedrijf!
 Nooit sloeg in 's moeders ingewanden
 Een leeuwenwelp verwoede tanden,
 Ten loon der zorgen voor zijn jeugd.
 Maar hoe! — de mensch, in wreevlen moede,
 Trotseert het wild gedierte in woede,
 En doopt zijn hand in 's vaders bloede,
 En noemt ondankbaar zijn een deugd! —

Geen

Geen vorstelijke moederbede,

Redt, Barneveldt! u 't achtbaar hoofd:

Wie sluit het strafzwaard in de schede,

Als 't aan de heerschzucht zoen belooft?

Het baat niet, of ge uwe eer verdedigt,

Uw dood is 't, die de wraak bevredigt,

Zij spreekt door uwer regters mond:

't Geweld, ter kerkhuik ingedoken,

Heeft reeds den banvloek uitgesproken,

En uit den afgrond losgebroken,

Zweeft Vargas geest de regtzaal rond.

't Heeft uit met vrijheid van geweten,

Gekocht voor zooveel bloed en schat;

Ach, Hoornes treurlot is vergeten,

Toen Alva regt en wet vertrad:

Maar vloekt hem niet, verdoolde zielen!

Hij deed voor Romes wil u knielen,

Uw zwaard eischt voor Geneve ontzag:

Gij doemt tot onverzoenbre zonden,

Wie niet, als gij, Gods raad doorgronden,

En durft een gruwelleer verkonden,

Waar aan geen stervling twijflen mag.

De weegschaal, met uw regt beladen,
 Slisf', Barneveldt! voor u 't geding!...
 Ai, laat de hoop u niet verraden! —
 Meer dan dat regt weegt Maurits kling.
 Gekrenkte hoogmoed eischt voldoening:
 (Ach! wrocht uw schuldloos bloed verzoening,
 En werd er 't twistvuur in gestuit!)
 Haast zal het nageslacht u wreken,
 Calvijns verwerpingsleer weêrspreken,
 En roeijen, op een goddlijk teeken,
 Dien gruwel der verwoesting uit. —

Krimpt in, o blonde Merwe-baren!
 Een nachtgebroed schuilt in uw vest;
 Gij zult, om Trente te evenaren,
 Verscheurd zien wat ons heiligst rest.
 Geen slang, in Ganges heete zanden,
 Sloeg immer doodelijker tanden,
 D'onnoozlen wandlaar in de borst,
 Noch heeft zoo fel in 't hart gebeten,
 Als priester trots het vrij geweten
 Godslasterlijk heeft opgereten,
 Welks inspraak zelfs zij schenden dorst.

Die priestertrots kost u het leven,

En 't land wordt met Gods vloek bezwaard;
Helaas! het vonnis is geschreven! —

Buig, Barneveldt, uw hoofd voor 't zwaard.
Ja, buigen zult gij 't, als een Christen;
Als prooi van Staats- en Godsdienst-twisten,
Verdraagzaam, als gij hebt geleefd;
't Bloed verw' ze rood uw graauwe haren,
Blank zal uw ziel ter sterren varen,
En voor Gods hoogst gerigt ontwaren,
Dat Hij u niet verworpen heeft.

Ach! — 't zand is reeds te hoop gedragen! —

De beul gereed — het zwaard ontbloot —
Help, God! — de hofklok heeft geslagen —
o Barneveldt! u roept de dood! —

Sluit, sluit u dicht, mijn oog en ooren! —
Neen! — 'k wil den slag zien — 'k wil hem hooren,

Die, door zijn' hals, mij 't hart doorkerft! —
Hij strompelt aan, 's lands Bestevader,
„ Volk, roept hij uit, 'k sterf geen verrader;
„ Neen, 'k minde Vorst en volk te gader....”

Daar knielt hij neêr — bidt God — en — sterft! —

Zie-

Ziedaar, van twee en veertig jaren
 De zorg beloond op een schavot;
 De door die zorg vergrijsde haren
 Gelauwerd? — neen! verguisd — bespot.
 Ziedaar van heerschezuchts laag bedoelen,
 Van priesterwroks waanzinnig woelen,
 Het aan de hel beloofd rantsoen! —
 Rust, brave! zacht in 't rijk der dooden:
 Gij hebt op de aard' geen' krans van nooden,
 Hij wordt van God u aangeboden,
 En zulk een krans blijft eeuwig groen.

Maar ook de naneeff zal dien strengelen,
 Dien hangen op uw needrig graf,
 En liefde en lof er onder mengen,
 Al eischte uw tijdgenoot uw straf:
 Hij vreest geen toorn van aardfche grooten
 Of geestelijke vloekgenooten;
 Vertrapt ligt beider mom en juk,
 't Altaar des lichts, door hen verbroken,
 Voor God en Vrijheid weêr ontstoken,
 Blijft nu op Luthers grondslag rooken,
 Gekeurmerkt door Gods zegeldruk.

Uw sterven kon dat licht niet dooven:

't Bedroog uw muren, Loevestein!

't Schoot door uw tralies, door uw kloven,

Een' straal zoo hel als goddlijk rein.

Kwijn' daar een poos Gomarus offer,

De waarheid schuile in Hugo's koffer,

Zij breekt die bondsärk, schittrend uit;

En als een vuurstroom voortgedreven,

Door innerlijke kracht gesteven,

Schenkt zij der vrijheid hooger leven,

Wier oppermagt geen banvloek stuit.

Maar hoe — in al den achtbren luister,

Uit de eeuw der wijsbegeerte ontstaan,

Randt nog, omhuld van 's afgronds duister,

Een nachtgebroed uwe onschuld aan? —

In neevlen van partijfchap levend,

In stelfeldamp en baatzucht zwevend,

Wordt de ergste gruwel deugd genoemd? —

En 't listig menschen regt-verbreken,

Van dwinglandij 't verachtlijk teeken,

Dat nog de Oranjekleur doet bleeken,

Als 't heiligst regtsgeding geroemd? —

Vergeef 't, o schim des Bestevaders!

Aan de eeuw, met zooveel lichts gekroond,
Dat ze u als hoofd van 's lands verraders,

Ja, nog als ketter vloekt en hoont:

Aan de eeuw? — o neen! zij hoedt uw glorie,
Zij tracht de schandvlek der historie

Te wischen van het gouden blad;

Zij zal, waar drieste duisterlingen

Naar vorsten-gunst, u doemend, dingen,

Tot hulde aan uwe deugd hen dwingen,

Schoon haar uw tijdgenoot vertrad.

Zij zal het bloed, zij zal de tranen,

Verplacht ter gunst van geestlijk graauw,

Verzoenen; zij zal Nieuwpoorts vanen

Bezoedeld door hunn' vuilen klaauw,

Voor een verlichter nakroost netten;

De olijf op Maurits krijgshelm zetten,

Toen schier door 't heldenvuur verschroeid;

Ja! u als wijs en vroom verheffen,

Al streek uw hand den stroom niet effen,

Al zaagt ge u door zijn' golfflag treffen,

Hoelang ook door uw vuist geboeid.

De vrijheid blijft uw regt verweren,
 Al zit zij thans ten vorsten-troon;
 Nog vloekt zij 's lands verwaten heeren,
 Om 't doemen van haar' diersten zoon:
 Hare eer bleeft gij getrouw behoeden,
 In spijt van staatszuchts listig woeden,
 Die huichlend hare zij' verliet;
 Gij bleeft 's volks trouwste stut en vader,
 Geen lag zijn heil aan 't harte nader;
 Noemde u de hofpartij verrader,
 Maar Maurits vijand waart gij niet.

Uw beeld zweeft ons van Vondels snaren,
 Door Palamedes voor 't gezigt;
 Wij blijven op die eerzuil staren,
 U in het Hollandsch hart gesticht.
 Mogt hem de wraak, op 't felst verbolgen,
 Berooven, bannen en vervolgen,
 Haar trof de bliksem van zijn' zang;
 En hij, de Vondel onzer dagen
 Zou u voor liefde laster dragen,
 Van vrijheidschepter kluisters vragen,
 Tot steun van Nasauws troonbelang? —

Die steunfels heeft geen troon van nooden,

Die vast staat op 's volks liefde en trouw:

Hem straffen hel- en hemelgoden,

Wie naar die pijlers tasten zou! —

Terug, gij die in 't brein verwilderd,

De vrijheid u als voorspook schildert

Van wreevle en strafbre muiterij; —

Wat kan u 't lage hart verkloeken,

Om bij partijgeest baat te zoeken,

Door Barneveldt in 't graf te vloeken?

Terug! — het nakroost spreekt hem vrij! —

Gij, die hem durft verrader noemen,

Wiens hand den stroom dwong van 't geweld,

Gij hebt, door Barneveldt te doemen,

Ook 't vonnis, dat u doemt, geveld; —

Wendt, wendt naar Helena uw blikken:

De balling, die de wereld schrikken,

De troonen zinken, rijzen deed;

Hij was uw Vorst: hij werd verdreven,

Daartoe hebt gij uw stem gegeven,

't Verraad ligt door uw' arm gesteven,

Die Barneveldt een' muiter heet.

Oproerling was dan ook Oranje,
 En schuldig viel dan Egmonds hoofd;
 Want Willem heeft der kroon van Spanje
 Haar kostlijkst puikgesteente ontroofd.
 Gaat, brengt zijn' naneeff, brengt uw' Koning,
 Uw hulde en slaaffche dienstbetooning,
 Met zulk eene averregtsche-leer:
 En zoo de schaamte u niet doet blozen,
 Om 't offer voor hem uitgekozen,
 Dan werp' zijn blik, o roekeloozen!
 Geschandvlekt voor zijn' troon u neêr.

Terug! het offer is te onedel,
 Dat ge uw' verlichten Koning brengt.
 De glans van 't regt vlamt om zijn' schedel,
 Wiens gloed den slaaffchen vleijer zengt.
 Had hem die eeuw den staf zien zwaaijen,
 Waarin de laster moord dorst kraaijen,
 Dat monster waar met hem vergaan:
 Ja als de Chiron der Nasfauwen,
 Waar Barneveldt voor 't land behouên,
 En 't nakroost, dat zijn dood blijft rouwen,
 Hing zijn onschuldig bloed niet aan.

Wascht af! wascht af die wreede handen,

Ligt kwam er de eigen bloedvlek op:

Geen vuur zou zoo op 't hart u branden,

Als van dat bloed één enkle drop.

Wat poogt ge aan lang geknakte struiken

Nog nachtgebloemt te doen ontluiken? —

Gomarus stelsel is geweest.

Hoe! — 't Leydsch Atheen, welks hooge tranen

Urania omhult met glansen,

Vlecht voor Machiavel nog kransen,

En wierookt aan Loyola's geest!! —

Maar neen! — het zal den glans niet dooven

Der sterrekroon, waarmee het pronkt;

Zij soms een wolk er voorgeschoven,

Straks wordt ze in dubblen gloed ontvonkt.

Neen! 's menschengeest gedooft geen stremming,

Volmaakbaarheid is zijn bestemming:

Wee wie hem stuit — dien sta het duur;

De vrijheid spant en sterkt zijn krachten;

Wee wie haar vonk te bluschen trachten!

Hen blijft Prometheus noodlot wachten,

Als roovers van een heilger vuur. —

De lente voert, in 't blozend oosten,
Den blonden God ter ochtendkar,
Om de aard' voor 's winters dwang te troosten;
Voor hem verbleekt de morgenstar. —
Sta 't neevlig noord nog gram hem tegen,
Niet lang meer stuit de mist zijn' zegen;
Wie stelt zijne almagt perk of paal?
Hij viert zijn span de gouden teugels,
De nacht vliedt heen op zwarte vleugels,
En, vrij van 's winters klem en beugels,
Zingt de aarde Phebus zegepraal. —

A A N T E E K E N I N G E N.

Bladz. 4. coupl. 1. De Sylla's enz. Sylla was een der Fiskalen in het regtsgeding van Barneveldt en zijn ergste vijand. Aandoenlijk zijn de woorden, die deze hem toevoegde, toen hij hem zijn doodvonnis kwam brengen: „Sylla! Sylla! indien uw vader eens opzag!”

Bladz. 16. coupl. 2. Blijft nu op Luthers grondslag enz. Hiermede bedoel ik het Protestantismus, hetwelk in den godsdienst geen gezag erkent dan dat der Rede en des Bijbels, en daarom alle kerkelijke stelsels verwerpt.

AAN DEN

L A N D B O U W.

Wel hem, die zonder hinderingen,
Gelijk de vroegre sterfelingen,
Met eigene osfen vergenoegd
Zijn' vaderlijken grond beploegt.

— — — —
— — — —

Zulk een huwt zonder zorg en schroom
Den wijnstok aan den popelboom,
Snoeit takken af, die hem mishagen,
Ent andren in, die beter dragen,
Beschouwt de rundren, die hij weidt,
In eenig grazig dal verspreid;
Gaart verschen honig uit de raten,
Of scheert de schapen onder 't blaten.

HORATIUS Tweede Ep.
Vertal. van OOSTERDIJK.

AAN DEN

L A N D B O U W.

'k **W**ij', in den worstelstrijd van Neêrlands staatsbelangen,
U, nuttige Akkerbouw! mijn kunstelooze zangen:
Bij 't deerlijk slingrend wrak van Hollands koopvaardij,
Schenkt gij den landzaat troost; zijn laatste steun zijt gij:
En schoon hem handels lot moog' zwaaren zwaarder drukken,
Gij zaait hem 't lieve brood, en geeft hem vreugd te plukken;
Ja, iedre graanhalm, die omhoog schiet uit de klont,
Verzoent hem met zijn lot en zijn' geboortegrond.

'k Vraag

'k Vraag naar den lofzang niet, die, in verwijderde oorden,
 Den Landbouw huldigt met verheven harpakkorden;
 Spann' hem wie 't lust de snaar aan afgelegen strand,
 Voor Hollands Akkerbouw neem ik de lier ter hand.
 'k Vlei hier zijn gunsten af voor 't nageslacht dier vaderen,
 Wier noeste koopmansvlijt zich schatten wist te gaderen;
 Den zuur vergaarden oogst, gekweekt op vreemden grond,
 Als kostbre stroomen gouds, naar Hollands schuren zond;
 Neen, schoon 't verwijt óns grieft van eigen woeste landen,
 Zij bedelden geen spa voor duizend leêge handen,
 Die, nu ons handels druk en werk en brood onthoudt,
 Brood smeeken van den grond, door vreemden eens bebouwd.

Maar, wat vermeet ik mij — zal ik, een ongewijde
 In Ceres heiligdom, — den toon slaan aan de zijde
 Van hen, wier zilvren toon gestemd is in het veld,
 Waar hen natuur zelv' leert, — zij zelve 't speeltuig stelt? —
 Ik steedling, vastgeboeid aan doodschen haard en muren,
 Wien 't naauwlijks is gegund ter stadspoorte uit te gluren,

Zal

Zal ik op Flakkus wijze, op 't herdersriet van Poot,
 Haar loven om 't geluk, dat ze aanbiedt in haar' schoot? —
 'k Voed zelfs de hoop niet, dat de Veldling van Delille,
 Door Bilderdijk hervormd, naar eisch mijn' zang beziele;
 Maar schoon mijn speeltuig klinke op steedschen stroevren trant,
 't Pracht Ceres gunst toch af voor 't lieve vaderland;
 Zij zal, gelijk weleer, den Batavier beschermen,
 Zich, als in ouden tijd, weêr over hem ontfermen,
 Toen hij, hier aangeland, nog onbeschaafd en woest,
 Slechts weinig handel dreef, maar 't land bebouwen moest,
 't Land, door zijn wakkerheid ontwoekerd aan de golven,
 Aan wier en taai moeras, waarin het lag bedolven;
 En lê bij d' outerdienst, gewijd aan Wodans eer,
 Ook 't offer, haar gewijd, op 't zoden outer neêr;
 Ja, door haar dierbre gunst, zijn vlijt ten loon, bejegend,
 Van telgje wies ten boom, met bloem en vrucht gezegend.
 Diezelfde gunst ontzegt ze ook nu den naneef niet: —
 Neen! 'k zie den nevel dóór in vrolijker verschiet.

Ik juich uw poging toe, gij Vaderlandsche mannen!
 Die, nu van Hollands grond de handel schijnt verbannen,
 Zijn schuren nutloos staan en de arbeid schiet te kort,
 Geen spoel door 't weeftouw trilt, geen spinnewiel meer snort,
 En de armoê, uitgeteerd, zwerft door zijn handelsteden,
 Met zegenende hand ter redding op komt treden;
 En nu ons Oost of West schaars gunst of schat meer biedt,
 Ons toont, wat eigen grond ons schats nog over liet;
 Ja, door Weldadigheid geholpen in uw pogen,
 Reeds zooveel nood verzachtte en traan bij traan mogt droogen;
 En strevende onvermoeid naar 't doel, dat u bekoort,
 Rijst voor 't verbaasd gezigt uw schepping, Fredriksoord:
 Wier glans gij 't Noord en 't Zuid in 't aangezigt doet stralen,
 Als gij op Brit en Gal hem koestrend neêr doet dalen;
 En zij, wier volkstrots nooit aan Holland lofspraak gaf,
 Zij beedlen thans, door lof, uw kundigheên u af. (*)

Snel,

(*) Zie de Star, No. IX. bl. 146 en 147.

Snel, eerlijke armoede! aan; — gij, die van werk verfteken,
 Uw laatste broodkorst van uw tranen ziet doorweeken;
 Aan wie, in 't blij weleer, met onderhoud en vreugd,
 De handel werk verschaft als steunpunt voor uw deugd,
 Wier hand eens bruin van 't pek — vereeld van kaden leêgen,
 Nu van 't vermagerd rif de smet niet af kan vegen;
 Schoon ze eenmaal, rap in 't wand bij 't klautren in den mast,
 Het zeil bond aan de raa's of greep de roerpen vast;
 Maar, van gebrek nu stram, aan schier gesloten haven,
 Zich beedlend strekt naar hen, wie eens haar gift mogt laven;
 Snelt aan, wier arm nog sterk, door luiheid niet verlamd,
 Wien lust tot werkzaamheid den boezem nog ontvlamt,
 Wien nog 't gebrek niet heeft aan de ondeugd vastgeklonken,
 Noch die, van 't misdrijf slaaf, uw' adel zijt ontzonken,
 Gij allen, die het lot stiefmoederlijk verstoot! —
 Werpt u Weldadigheid in d' open moederschoot.

Wat kracht van werkzaamheid, door voordeel aangeprikkeld!
 Wat aangenaam verschiet, dat langzaam zich ontwikkelt!

'k Zie

'k Zie heide en woestenij hervormd in vruchtbaar land,
 Van beek en vliet doorsneên met bloemen om den rand:
 Waar helm en vochtig mos het fierfel was der duinen,
 Rijst statig 't dennebosch op de afgezande kruinen;
 En de aardvrucht schiet een bloem, waarop de lichtstraal zinkt,
 Die zich voor 't bijtje ontsluit, dat daaruit honig drinkt;
 Daar ze in den maagren grond de dierbre vrucht doet rijpen,
 Waarnaar en 's Konings hand en 's beedlaars vingers grijpen;
 Daar uit de schrale kluit, door zulk een teelt gekuischt,
 Eerlang een halmenzee ons golvend tegenruischt.
 Waarom dan morrend nog om werk-gebrek te klagen,
 Wijl zooveel gronden u om hunne ontginning vragen?
 Zoo menig poel of meer of schadelijk moeras
 Nog vruchtbare akkers houdt verscholen in zijn' plas?
 Die, door de nijverheid ontwoekerd aan het water,
 Ons vette weiden biên vol vee en feestgeschater;
 Waar 't koetje u, tweemaal daags, den vollen uier biedt,
 Waaruit een zuivelstroom voor uwe stulpen vliet? —
 Daar Hollands boterschat uit klaverrijke landen,
 Waarnaar zelfs de Indous snakt, aan Ganges heete stranden,

Een ruim en rijk vertier aan Hollands handel borgt,
 U rijkdom, rust en vreugd bij ligchaams bloei bezorgt? —
 Ontvlugt dan 't naar gebrek, die teelt van werkeloosheid,
 Bezwangerd op haar beurt met schier barbaarsche boosheid,
 Ja, eerste telg van 't kwaad en schrikbre bastaardij;
 En weert zijn' dolksteek af van 't hart der maatschappij,

't Is waar; de handel kwijnt. — Aan elken scheeprijk' oever,
 Zit Hollands maagd in druk en treurt hoe langs hoe droever.
 Verkeerd beseft belang in de ijzren vuist van 't lot,
 Dat heel Eüropa drukt en allen handel knot,
 Bedreig' zijn handelbeurs, wier bloei reeds schijnt verloren
 Bij de overdreven zorg voor Neêrlands rijkstrezoren; —
 Maar dit vereenigd kwaad, dat zooveel welvaart stoort,
 Brengt, voor onz' ondergang, mischien een' keerkring voort.

Wie dicht me een schandstuk toe, als had mijn mond gelasterd,
 Wanneer ik dit geslacht verzwakt noem en verbasterd,

Vertroeteld in de weelde, in pracht bijna verstikt,
 Door vreemden smaak verleid, schaars door natuur verkwikt;
 Dat de ijzren slavenboei, die bijkans ons verworgde,
 Smeedde uit het goud, dat ons de handel eens bezorgde,
 Toen 't, op den rijkdom trotsch, door 't voorgeslacht vergaard,
 Zich Vorsten waande, maar van vroeger deugd ontaard?
 Men spitste 't vurig hoofd op land en volk regeren,
 Beslissend vreemden twist en liet zich zelf verheeren;
 Men spilde rust en goud en kocht zich juk en smart,
 En stak met eigen hand de koopvaardij naar 't hart.

Zoo jammerlijk een kwaad kon nooit de Landbouw telen;
 Zoo averegtsch een doel kon nooit den veldling streelen;
 En of die pestwalm ooit zijn stulpen had besmet,
 't Kwaad heeft hem slechts gedrukt — den handelaar verplet.

Gelijk de keerkring(*) moet het evenwigt herstellen,
 Van alles wat natuur doet naar zijn einddoel snellen;

Al-

(*) Ik heb dit beeld, gelijk ook de episode van G. Reinders, op bl. 39, van den Hoogl. J. A. Uilkens ontleend. Zie zijne *Drie Voorlezingen over Natuur- en Zedekundige onderwerpen*.

Alle overdreven kracht terugdringt tot haar punt,
 Welks overschrijding zelfs den mensch niet is vergund;
 Zoo zien we en weelde en trots en overdreven orden,
 Voor Volk en Maatschappij ook vaak een keerring worden,
 Waarop hun voorspoed stuit, gespat uit stand en rang,
 En 't evenwigt herstelt of leidt tot ondergang.

Men keer tot de eenvoud'weêr, in't deugdenspoor der vaderen,
 Zij maakt het ligchaam sterk, stort zuiver bloed in de aderen;
 Geeft spier en zenuw kracht, kweekt deugd en zedelijkheid;
 Bedwingt de weelde, die tot de ondeugd ligt verleidt;
 En slechts begeerten wekt, die bij 't genot reeds kwellen,
 De bronnen opdroogt, waar de rust en 't heil uit wellen,
 Verbijstrend hoofd en hart; terwijl men, blind door waan,
 Naar vreemde schotels tast en eigen disch laat staan.
 't Was door deez' pestlucht dat de zuivre teelt ontäardde
 Van 't volk, eens hoog geroemd, om innerlijke waarde;
 En werd van vreemden smaak ooit eenig nut ontleend,
 't Was vaak voor Hollands aard met doodlijk gif vereend. —

Wiens deernis wekt het niet, als hij zelfs boerenknapen,
 Aan laffe pralerij zich fchandlijk ziet vergapen,
 De zelfgereede pij voor 't zwierig zondagspak
 Verwisfeld ziet, — als voor een grof boerinnen-jak
 De jufferlijke tooi zwiert om boerinnen-leden? —
 Brooddronken boerschheid zelfs kwetst landelijke zeden.
 De wanfmaak klemmt haar 't hoofd als in een' helm van goud,
 Die zelfs het kussen ftremt, in zoeten minnekout,
 En blinkt het blosje weg van frifche en poesle wangen,
 Waar langs geen blonde lok, maar lompe baggen hangen;
 Verbant de netheid, die 't grootmoederlijk gelaat
 In 't zedig mutsje hulde, eenvormig met haar' ftaat;
 Terwijl die flikkertooi, die 't loerend oog doet kwijnen,
 't Veeleer een goudfmidskas, dan menschenhoofd, doet fchijnen.
 Meer fier, fchoon min befchaafd, ftond d' ouden Batavier,
 Om 't fors gefpierde lijf, de ruige huid van 't dier,
 Door 't nimmer feilend fchut, in 't woud ter neêr gefchoten.
 Wee — wien op 't fchuldloos land ooit de eenvoud' heeft ver-
 droten! —

't Is lofflijk, dat op 't nutt' zich 's Landmans oordeel fcherp',
 Dat hij gemak en vlijt omvatte in één ontwerp;
 Hij ploege en egge en zaaij' ten zelfden ftond met eenen;
 Hij moog daartoe de hulp van weinig handen leenen:
 't Veelfpillig werktuig spinn' voor hem zijn wol en vlas,
 Koom' hem, voor honderd draân, flechts ééne hand te pas;
 Hij paar' de weeffspoel zelfs aan 't fnorren van de spillen:
 Maar wacht' zich flechts 't gebruik zijn 's vaders te bedillen,
 Die op zijn handgespin en weefgetouw gefeld,
 Meer deugdzaam 't oude keurt en 't nieuwe minder telt.
 Verdient het de eikel, dat hem de eikenboom zou smaden,
 Die uit zijn kiem sproot — nu hij 't bosch fiert met zijn bladen?
 'k Misprijze een werktuig-drift, die flechts gemak bejaagt,
 Veel werks geeft aan 't vernuft, maar naar geen handen vraagt.
 Wat baat het of de roem zich van de kunst laat erven? —
 Zij helpt flechts één aan 't brood, maar laat er duizend fterven;
 Terwijl 't gebrek, door zulk een kunstdrift aangefard,
 In ftroomen burgerbloeds de wraak koelt van het hart.

Men doem' mij niet, als of ik sprak in mijn verblinding;
 Neen! 'k juich verlichting toe in elke nutte vinding:
 Ik roem 't vernuft, dat ons en winst biedt en gemak;
 Doem 't slechts den schaamlen man niet tot den bedelzak.
 Of wordt een' woesten stroom het loflied toegezongen,
 Die, door den wind gebeukt, zijn bedde en kil ontsprongen,
 Des veldlings oogst vernielt, zijn stulpje nederfcheurt,
 Als hij, berooid en arm, om die verwoesting treurt;
 Wen 't vruchtbaarmakend slib, na ver verloopenen jaren,
 Het voordeel van zijn ramp den naneef doet ervaren? —
 Maar schoon, o Werktuigleer! dit beeld uw wording maalt,
 'k Juich toch om uw bestaan en dat gij zegepraalt.
 Gij schenkt de vrijheid aan weleer geboeide handen,
 En door uw heerschappij ontluiken woeste landen;
 En kabbelt menig stroom en murmelt beekje en vliet;
 Alom leeft werkzaamheid, maar krijtende armoê niet. —
 Dit voordeel spelt de hoop: ik zie haar vrolijk dagen! —
 Verlichting zal alom haar heldre fakkel dragen,
 Haar eerste morgenglans, dien 't voorgeslacht genoot,
 Rees, Landbouw! luistrijk zich verbreidende, uit uw' schoot.

Ook

Ook ons belooft hij weêr zijn lang miskende gunsten;
 Hier treedt hij in 't verbond met wetenschap en kunsten;
 En schijn' de handel droef te neigen tot zijn' val,
 't Is door den Akkerbouw, dat hij herleven zal.
 Vereen, mijn Vaderland! vereen uw' moed en krachten! —

Van hier, wie d'Akkerman aan 't dier gelijk durft achten,
 En lomp en plomp en stug en onbeschaafd hem noemt,
 Om dat hij de eenvoud' mint, op rang noch titels roemt.
 Keur' hem de trotsaard een' onnutten last der aarde,
 Hij heeft in 't oog der deugd een onmiskembre waarde,
 Die, als aan 'shovlings hoop de laatste straal ontzinkt,
 Het steunfel blijft des staats en in dien luister blinkt; —
 Maar, als diens naam reeds lang voor 't nakroost is verloren,
 Dan, Reinders! zal het d'uw' in zegning nog doen hooren.
 Ja, Reinders! 't is uw naam, dien 'k hier met eerbied uit':
 Klink' hij bezielende op de landelijke luit,
 Waarnaar ik grijpen dorst met onbedreven vingers!
 Gun mij, één blaadjen in den letterkrans te slingeren,

Dien, toen reeds 't eeregoud uw hoofd fierde als een kroon,
 U een de Rhoer vlocht, ter verhooging van zijn schoon;
 Opdat de luister van uw nut- en roemvol leven
 Ons tot den Landbouw wekke en scherpre spoor moog geven.

Wijs mij den Landman, uit wiens opgeklaard verstand,
 Zooveel geluks en heils zich uitstortte over 't land;
 Wiens oog natuur, zelfs in haar jammren, dorst bespieden,
 Om schrikbre runderpest stoutmoedig 't hoofd te bieden;
 En (trots vooroordeel, smaad en bijgeloof en waan,) —
 Die pest vernietigde en den dood in boei dorst slaan! —
 Die meer dan hij het lot, dat hem bestreed, trotseerde,
 Op domheid, dweeperij en armoê triomfeerde;
 Die, vrij door zelfzien en door eigen wilskracht sterk,
 Door nacht en neevlen boorde, als de adelaar door 't zwerk.
 Die nutte wetenschap en kunst om 't land te bouwen,
 Aan 't onbedweldmd gezigt beslissend deed aanschouwen,
 En zoo den boerenstand plaatste in een' stralengloed,
 Waarvoor de flikkerglans der grooten zwichten moet.

Ja,

Ja, 't runderloeiën, dat in 't rond klinkt door de velden,
 Zal, Reinders! uw' triomf op gruwbre veepest melden:
 Waar Jenner zegepraalt op 't schrikkelijkst menschlijk wee,
 Redt gij het vaderland in 't redden van het vee! —

De blonde dageraad voorspelt een' schoonen morgen;
 De dag verdrijft den mist, die 't zonlicht houdt verborgen. —
 Astréa sloeg haar hand, o Neêrland! aan uw lot,
 En waar die hand gebiedt, schept ze onvermengd genot.
 De Godspraak wordt vervuld: 'k zie 't zwaard tot spaden smeden,
 De spies ten fikkel slaan, en de ongetemde leden
 Van 't briefschend oorlogsros gewennen aan 't gareel,
 Opdat hij 't kouter trekke en zachter teugels veel'.
 Niet langer zal 't vernuft door 't eindloos rijk van plannen
 Rond dwalen, maar de spier tot hunn' volvoering spannen;
 Niet langer vragen naar de grens der mooglijkheên;
 Maar 't geen de wil beveelt, volbrengt de hand met-een.
 Ja, Hollands handel uit zijn' Akkerbouw herboren,
 Is, met vernieuwden groei, vernieuwde schat beschoren;

Hij zal aan vreemden bién, wat hij van hen thans koopt,
 Wanneer hij eigen tarw in eigen schuren hoopt;
 De Landman zal met vlijt hier nutten hennep kweeken,
 In plaats van flechter van de Newa aftefmeecken:
 Zoo praalt het Hollandsch fchip met Hollandsch zeil en wand,
 En waait van fteng en mast weêr de eer van Nederland.
 Niet langer moet de fmet van vreemden op ons kleven,
 Niet langer aan Germaan of Brit iets toegegeven;
 Men laat geen' kloeken gast met leêge handen flaan,
 Maar wijz' den ijver werk in 't land te ontginnen aan.
 De fpâ dring' tot in 't hart van elk' weêrbarftig' akker,
 En maak de vruchtbaarheid er in haar flumring wakker;
 Zoo vindt de vlijtige arm, dien werktuigdrift verftoot,
 Voor vrouw en talrijk kroost in de aarde loon en brood.

Men spitse op voordeel zich, gelijk op roem behalen,
 Op nutten waterbouw en 't graven van kanalen;
 Verëen door hen, als door een' broederlijken band,
 Elke afgelegen ftreek en 't ververwijderd ftand.

Niet

Niet langer 't fchip vertrouwd aan ongetrouwe kusten,
 Langs kalmer ftroom gevoerd, moog' 't kalm ter haven rusten;
 De binnenlandsche vaart geev' binnenlandsch vertier,
 En leen' de landbouwkunde aan handelsdrukte zwier,
 Het denkbeeld krijg' bestaan: — 't ontwerp van vroeger jaren
 Moog' thans voor Nederland de fchittrendfte uitkomst baren;
 De Dollart werp' zich haast in Flevo's ruimen fchoot,
 Terwijl hij langs de hei de vruchtbaarheid vergroott:
 Men fcheur' de boorden los, die nog den Biesbos boeijen,
 En doe er kronkelend de Schelde henen vloeijen,
 Opdat de landjeugd en de veldling om Breda,
 In beemden aan zijn' boord eens spelemeijen ga,
 Zoo vaak er 's maaijers hand de fchoven op zal binden,
 Waar nu de heiftruik nog ten spel ftrekt van de winden;
 Terwijl door Kenmerland zich 't noorder pekkel ftuwt,
 En aan het fcheeprijk IJ de reê van Texel huwt.

Maar welk een voorsmaak van het zalig land-genoege,
 Komt, Holland! ook voor u de toekomst reeds vervroegen?

Van

Van welken schoonen dag, begeerd door 't voorgeslacht,
 Breekt reeds de dageraad door 't dekkleed van den nacht?
 Ik zie aan Waterbouw- zich Werktuigkunde paren;
 Zij doen der eeuwen dragt het heuglijk heden baren. —
 'k Zie 't onaföogbaar Meer, in welks bewogen vlak
 Zich spieglen Kenau's vest en Bavo's tempeldak,
 Langs 't wispelturig IJ zijn baar op baren horten,
 Om ze in de waterkruik van Flevo uit te storten,
 Ten zij de kunst haar stout door Katwijks sluizen dwingt,
 En ze in de onmeetlijkheid der Noordergolven dringt. —
 Dan rijzen velden op, getooid in malsche klaver,
 Gekroond met tarw en garst, met boekweit, rogge en haver;
 Waar nu nog 't schubbig baarsje en 't spartlend snoekje schiet,
 Of ons de looze fuik den gladden paling biedt;
 Waar nu de ontrouwe plas nog 't logge schip moet torfchen,
 Scherpt haast de boer zijn zeis; zal hij zijn koren dorschen;
 En pruilt de kiesche smaak, om 't derven van zijn' visch,
 Een' dubbel deel van kaas en boter kroont zijn' disch:
 En tusschen 't grazend vee, in schaâuw van 'slandmans stulpen,
 Bouwt kievitswijfje 't nest bij langgenebde wulpen;

Ja,

Ja, waar de fchorre meeuw nu over 't water krast,
 Wordt haast op 's leeuwriks zang des veldlings oor vergast.

Naar welk een heilgenot doet ons de Landbouw streven,
 Hij boeit, bij d' arbeid zelfs, den geest aan hooger leven,
 En als de grootste schat (wat ook het lot verniel')
 Schenkt hij 't gezonde lijf ook een gezonde ziel.
 't Land weert den moordpijl van 't versijnde zingenieten,
 Waarmeê de driften 't hart des stedelings beschieten:
 In 't veld speelt de onschuld aan de hand der zeedlijkheid,
 En wordt door d'Akkerbouw tot gulle vreugd geleid;
 Natuur sluit t'elken stond haar' schoonen tempel open,
 En 't onverpeste hart voelt tot de deugd zich nopen:
 Elk voorwerp, dat haar treft, is een beschreven blad,
 Dat onderwijs en troost voor 't rein gemoed bevat,
 En 't zij de lente tooije of woeste herfst ontblader',
 Alom ziet zij de hand van haar' onzigtbren Vader;
 Terwijl op 't geen het oog of 't dankbaar hart verrukt,
 In plegtige eenzaamheid, de Bijbel 't zegel drukt.

En

En bij deez' voorsmaak en dit meerder goeds voorspellen,
 Zou de ontevredenheid ons voor de toekomst kwellen? —
 Neen, haast verrijst het beeld uit nog mistrouwden schijn.
 Och! dat mijn dichttafreel geen vrome wensch mogt zijn!
 Beur, Handel! 't hoofd dan op, te hooploos neêrgebogen,
 Eens sterkt de Landbouw u, door zijn vernieuwd vermogen,
 De schat, dien, hier en daar, Fortuin nog overliet,
 Derft, helpt ge er Landbouw meê, zijn wisse rente niet.
 Strooi dan niet in den wind uw' opgespaarden gulden;
 Neen, strooi hem over 't veld en woeker met zijn schulden,
 Deez' spellen seekre winst — die wisselbare kans;
 En Hollands handelmaagd vlecht Ceres aren-krans.
 Zoo stroomt uit beider schoot, langs onderscheiden wegen,
 Vereenigd tot één doel, voor 't Vaderland de zegen;
 Gelijk de Rijn en Maas zich arm in armen slaan,
 Zich stortende, als één stroom, in 't hart van d'Oceaan.

DE

MUNSTERSCHE VREDE.

Zoo floeg een volk, gering in krachten,
Maar wien de vrijheid wetten gaf,
Europes zaamvereende magten,
Pest, hongersnood en beulen af;
Zijn voet vertrad den helschen kluister,
En, schepper van zijn' eigen luister,
Bleef 't eeuwen van 't heelal geacht. —
Dit volk, het roemrijkst volk der aarde,
Bataven! juicht! — gevoelt uw waarde! —
Bataven! was uw voorgeslacht.

F E I T H.

DE

MUNSTERSCHE VREDE.

Scheur, Zangster! 't nachtlijk floers, dat zich aan 't zwerk verdikt;
Dring door den sulferdamp, waarin de wereld slikt;
Vlieg, over 't stuivend puin van ingestorte troonen,
Den schemerglans voorbij van nieuw verrezen kroonen;
Versmoor den wapenkreet, die mij in de ooren gilt!
Vergeet, wat stroomen bloeds de dolle krijg verspilt! —
Vaar op! — u moet de glans dier heuglijke eeuw omringen,
Waar in men Neêrland zich zijn kluisters zag ontwringen;
En van uw vrije lier, wie nooit de vleizucht schond,
Klink' nog der Vaadren lof het Vaderland in 't rond!

D

Zing,

Zing, hoe zij uit den brand, die eens Europa blaakte,
 Ontembaar in zijn woën, haar grondzuil schokte en kraakte,
 De vrijheid redden door eene onafmatbre kracht,
 En voerden Neêrland op ten top van eer en magt. —
 De krijg, door hen gevoerd, voor vrijheid en geweten,
 Heeft bijgeloof en dwang ten zetel afgesmeten,
 De priesterlist ontmomd, de dweeperij gesmoord
 In damp van 't doovend vuur, dat op hare outers gloort.
 Verhoog de helden, die op kroon en mijters traptten,
 Den troon der heerschzucht van zijne ijzren pijlers kapten,
 En stichtten op zijn puin, in Munsters grijze stad,
 Astrea's stoel in schaâuw van 't frisch olijvenblad.
 Zing, zing dien Vrede, waar Kastilje's trots voor zwichtte,
 Die zuilen en trofeên voor Neêrlands grootheid stichtte,
 Die 't onvervreemdbaar regt der menschheid heeft hersteld,
 En d'ijzren arm ontwricht van Rome's kerkgeweld. —

Gelijk een lammren hoop, in 't lot der onschuld deelend,
 Aan zijner herdren voet in 't malsche klaver spelend;

Niet

Niet vreezend voor den tand van 't hongrig roofgediert',
 En loonend met zijn vacht hem, die zijn' gang bestiert:
 Zoo vreedzaam was het volk, dat Neêrlands grond bewoonde,
 Vóór Spanje's trots het tergde en zijne regten hoonde.
 Maar grimmig als een leeuw en toomeloos van aard,
 Voor list noch woest geweld in 't moedig hart vervaard,
 Wen hij, in 't rustig hol van jagers loos besprongen,
 Den schrikbren klaauw scherpt tot verwering van zijn jongen:
 Zoo voelde eens Neêrlands volk, bestookt door 's Ibers vorst,
 Het vuur der eedle wraak ontbranden in de borst;
 Zoo heeft het kloek te vuur en zwaard zijn regt verdedigd,
 Streng straffend Spanje's wrok, die 't roekloos had beleedigd,
 En aan heel de aard getoond, dat zijn gefarde moed
 Geducht is als de orkaan, die d' afgrond fiddren doet.

Wat helsche geest was u, o Flips! in 't hart gevaren,
 Dat gij uw' bloeddorst leschte aan Neêrlands burgerscharen?
 Wat had u 't volk misdaân, dat nooit zijn pligt vergat,
 Maar, u vereerend, stil bij eigen haardsteê zat,

En naar de wet, door u en Rome 't voorgeschreven,
 Gedwee de Godheid eerde en u heeft cijns gegeven? —
 Toen zelfs, toen ge u verftoutte, om in Gods plaats te treên,
 En met een' arendsblik zaagt door zijn' boezem heen,
 Om 't duister denkbeeld in zijn binnenste te lezen,
 En elk, wie denken dorst, hebt tot den ftrop verwezen;
 Toen nog was 't als de knaap, die 'svaders ftrengheid eert,
 Maar van 't hem knellend juk verzachting flechts begeert.
 Doch neen! uw duivlen wrok, door Romen angeblazen,
 Door priesters opgestookt, die flechts op fchatten azen,
 Verblind door dweeperij en in uw' trots geveid,
 Versmoordet ge op 't fchavot de ftem der menschlijkheid.
 Vergeefs fchoot de Oppermagt een' lichtftaal af naar de aarde,
 En toonde aan 't menschenkroost zijn wreed gefchonden waarde;
 Gij, dol van heerschzucht en verwaand op uw gezag,
 Verduisterde, in den rook van 't martelvuur, dien dag. —
 De krijg, op uw bevel ten afgrond uitgebroken,
 Kwam Neêrlands vreedzaam erf met woeste kracht beftoken;
 Bellona's zweepflag klonk de veege vlekken rond,
 En joeg haar wolvenspan roofgierig langs den grond;

Zij

Zij lekten 't menschenbloed met onverkoelbre tongen,
 En braakten schrik en dood uit fel ontgloeide longen.
 Een monster uit de hel, bespat met brein en bloed,
 Trok razend uit voor 't spits van 'safgronds zwarten stoet;
 't Verhief den ruigen klaauw, bedreven in 't verslinden;
 't Vloog Brusfel brullend in, om daar zijn prooi te vinden,
 En floeg, ten leus des moords voor 't schriklijkst beulenrot,
 Zijn wreede tanden Hoorne en Egmond in den strot.
 Ja, Alva's bloeddorst, met geen stroomen bloeds te laven,
 Kwam met de boei en 't zwaard de wet eens mijters slaven.
 De tweedragt reet den band der broedertrouw van een:
 't Gebrek kroop huilend door de bange streken heen:
 De honger knaagde 't vleesch van 't uitgedroogd gebeente,
 En joeg de pest in 't hart der schamele gemeente;
 Daar ze, om in d' ergsten nood het smachtend lijf te voên,
 En ruigte en aas verslond, het wreed gebrek ten zoen;
 De wreede zielendwang tastte in het vrij geweten,
 En klonk het angstig hart aan Rome's slaafsche keten;
 Ja, wie die boei verachtte en zijner waardig bleef,
 Doorstak hij 't eerlijk hart en brulde: ketter! sneef! —

En Brusfel, uitgemoord door houtmijt, strop en wapen,
Scheen, zat van burgerbloed, in een moeras herschapen. —

Zoo zwart was eens de nacht, in ijslijk weêr zoo woest,
Waarvoor verlichtings-glans, pas glorend, zwichten moest;
Zoo wreed een foltering moest Neêrland eens verduren,
Vóór 't zijn gezag hernam, in Munsters achtbre muren,
En bij den vredeolijf, van 't lijden afgemat,
Na tachtig jaren strijds in rust ten zetel zat. —

Gelijk bij wintertijd, als 't noord met stormen dondert,
De dijken scheurt als rag en 't bosch van stammen plondert,
De vorstlijke eik alléén der winden god braveert,
En op zijn eeuwge kruin de felste slagen keert;
Geen enkel takje zelfs laat aan zijn' stam ontscheuren,
Maar, als monarch des wouds, den top omhoog blijft beuren,
Ja, hoe ook Boreas dolzinnig rent door 't woud,
Het nedrig stulpje voor zijn woede veilig houdt;

En

En als de lente heeft de wintervorst verdreven,
 Door nieuw en schooner blad kan breeder schaduw geven:
 Zoo was de heldenrij, die in den staatsorkaan,
 Het mast- en roerloos ſchip behoedde voor vergaan,
 Toen Mars, moord dreigend, op zijn' pletterenden wagen,
 Het halve wereldrond verſchrikking aan kwam jagen,
 Verwoestend over ſtad en vlek en dorpen vloog;
 En Spanje Nederland het bloed uit de aadren zoog.

Vergeefs, ontaarde Flips! ſlaat gij van woede aan 't razen,
 En komt ge in Nederland op ſchat en leven azen;
 Vergeefs, opdat het land word' dieper val bereid,
 Verſteekt zich Rome in 't kleed der hoogſte heiligheid:
 Het oog der helden, dat zijn list niet kan verblinden,
 Herkent den wolf te wel, die 't ſchaapje komt verſlinden;
 Straks blinkt het ſtrafzwaard, als een blikſem in hun hand,
 En ſlaat het dubbel hoofd van 't monſter neêr, in 't zand.

U is mijn zang gewijd, der Vaadren heilge schimmen,
 Voor wie wij 't offervuur nog doen op 't outer glimmen!
 Een Nederlander, van zijn' oorsprong niet ontaard,
 Heeft, blakend voor uwe eer, de lier voor u gesnaard.
 Verrukt in 't hart doorleest hij 'slands geschied-verhalen,
 Geen menschen ziet hij daar, maar halve goden pralen,
 En ieder heldenblijk, dat ooit uw moed hem gaf,
 Vergt hem met zachten drang een' dubblen eerbied af.
 Ja, eerste Willem! ja, het vuur, dat u deed blaken,
 Trof Spanje als Etna's gloed, en deed zijn' zetel kraken:
 Schoon Flips in woede u dreigde of listig had geveid,
 Als schutsheer stondt gij pal voor 't heil der menschlijkheid.
 En 't zwaard, dat zij voor haar behoud u zag ontblooten,
 Heeft Spanje's euvelmoed in 't voetzand neêrgestooten;
 Maar in uw bloed, al heeft daarin 't verraad geplast,
 Lag de eeuwge hoeksteen van der Belgen vrijheid vast;
 Ja, op dat offer heeft, in eedlen toorn ontstoken,
 Uw nakroost d' eed der wraak verschrikklijk uitgesproken,
 Gelijk eens Hannibal, in Dido's achtbren muur,
 Den val van Rome zwoer, bij 't heilig offervuur.

Neptuin gevoelde een' schok op zijn' kristallen drempel;
 Een donderend geraas drong door tot in zijn' tempel.
 Vergramd op d' onverlaat, die in zijn rust hem stoort,
 Grijpt hij zijn' staf en drijft zijn brieschend zeefpan voort,
 Dat schuimend rijst en scheurt den blaauwen rug der baren:
 Hij tracht vergeefs het woën der zee te doen bedaren.
 De Zeegod schouwt verbaasd langs d'opgeruiden vloed:
 Twee vloten dagen op, als 't roofgediert verwoed,
 Dat uitgevast elkaâr bloedgierig komt verslinden.
 Eöol breekt uit zijn rots en zweept zijn dolle winden
 Langs 't oppervlak der zee, die schuimend bruist en kookt,
 Terwijl op kiel bij kiel de dood in 't ronde spookt.
 Neptuin zag sidderend de trotsche vlaggen blinken
 Van Spanje, dat hem dreigt in ijzren boei te klinken:
 Maar fier verhief hij 't hoofd, toen hij der Britten vlag,
 Bij 't blinkend krijsgebergte, in zege wappren zag;
 Toen Englands luipaard, door den waterleeuw gesteuen,
 Deed voor zijn' forfchen hoef den Spaanschen zeedraak beven.
 De orkaan smeet mast en fteng en boeg en zeil en wand
 In 't kokend pekelnat; elk Spanjaard ftierf met fchand'.

En Nereus, dien te lang Kastieljes trots dorst tergen,
 Verzwolg de wrakken of verplette ze op de bergen. —
 Waarom, verwaande Flips! uw hoogmoed niet verneêrd,
 Toen 't regt der menschheid werd door wind en zee verweerd?
 Waarom ten tweedemaal uw vreeslijke oorlogstanders,
 Op zee geplant voor 't oog des dappren Nederlanders? —
 Uw schrikbre watermagt joeg hem geen fiddring aan,
 Hij dorst het zeegedrogt ook andermaal weêrstaan;
 't Mogt uit zijne ijzren keel dood en verwoesting braken,
 In Neêrland lag 't gebit ter breidling van zijn kaken,
 Ja, 't monster, aangetast door Heemskerk en door Tromp,
 Stierf met vergruisden kop en ingetraptten romp. —
 't Was op uw klippig strand, in 't aanzien van uw rotfen,
 Gibraltar! dat het viel voor Neêrlands ijzren knodfen;
 't Was in het avondrood van dien beroemden dag,
 Dat Nereus de eer der zee door Holland wreken zag.

Door zulk een' slag gekneusd, na zulk een strijd verliezen,
 School d' Iber, rood van schaamte, in zijn verschroeide biezen;

Maar

Maar Flips, van bittere spijt vergiftigd in 't gemoed,
 Gelijk een adder, die, vertrapt door 'swandlaars voet,
 't Venijn hem naspuwt, om hem doodelijk te treffen,
 Tracht zijn geschandvlekt hoofd nog eenmaal op te heffen;
 Hij voelt zijn' wrevel door Germanjes trots gesterkt,
 Wiens aadlaar, in zijn kracht en stoutheid onbeperkt,
 Gelijk een bliksemstraal van 't hoog gebergt geschoten,
 Den dood van Hollands leeuw dolzinnig had besloten:
 Klapwiekend streek hij neêr aan 't fiddrend Vlaamsche strand,
 Opdat hij Spanje's kroon mogt zuivren van de schand';
 Daar dreigden ons zijn klauw en opgesparde snavel,
 Zijn keel scheen de Etna, die en sulfer spuwt en zwavel;
 Een horde flaven stortte uit Nieuwpoorts sterken wal,
 In ijslijkheid gelijk aan Niagara's val.
 Maar als een onweêr, dat gekweekt in 't blaakrend zuijen,
 Op 't aardrijk nederstroomt in kletterende buijen,
 Den dampkring en den grond komt zuivren van de smet,
 Het smachtend landschap uit haar dorre handen redt:
 Zoo kwam de held, die voor zijn wapprende oorlogsvanen,
 De zege ontrukken zou aan pogchende Germanen,

En

En leeren Alberts trots, hoe ook geducht in magt,
 Dat de onverwonnen leeuw des aadlaars klaauw veracht;
 Voor Nieuwpoort heeft die leeuw dat roofgediert' gevonden,
 't In zijn' geregten toorn tot op 't gebeent' verflonden;
 En Maurits naam en roem vloog, Schelde! van uw' boord,
 Den Kastiljaan ten schrik, tot aan den Iber voort.

Betoom uw wrok, Madrid! hij maakt den haat verwoeder;
 Leg uw verwaandheid af, of beef voor Maurits broeder;
 Vergeefs spitst ge u op wraak van vuige heerschzucht dol;
 't Is Fredrik Hendrik, die haar fnuiken zal voor Grol.
 Laat vrij het martelvuur met nieuwe woede blaken,
 De krijg moog', na 't bestand, geduchter vlammen braken;
 Nu uw verlamde vuist, van slagen afgemat,
 Zijn veêrkracht waant hersteld door Peru's rijken schat:
 Gij doet uw' eisch vergeefs uit koopren monden hooren;
 Neen, Neêrland bukt niet meer voor u, gelijk te voren,
 Het heeft zijn boei vertrapt en uw geweld geknot,
 En bergt zijn vrijheid bij zijn helden en zijn' God.

Geen

Geen keten, die voorheen zijn vrije ziel bezwaarde,
 Geen spook, dat hem, als kind, zoo dikwijls fiddring baarde,
 Verschrikt den vasten geest van d' onversaagden man,
 Die van zijn eigen lot den teugel houden kan. —
 Ducht, ducht uw doodlijkst uur, al te onbekeerlijk Spanje!
 Reeds wappren heinde en ver de vanen van Oranje;
 Maastricht, Breda en Hulst, Rijnberck en Schenkenschans,
 Versieren zijn' triomf met een' vijfdubblen krans.
 o Gij, grootmoedig Vorst! die onder 't vreeslijkst schokken
 Des grondsteens, Neêrlands staat met kracht hebt opgetrokken,
 o Fredrik Hendrik! 't was uw deugd, meer dan uw zwaard,
 Die 't pleit voldong voor 't oog van een verwonderde aard';
 En op die lauwren boogt gij 't heldenhoofd ter ruste,
 Terwijl Astrea zelve u in den doodslaap kuste.
 Ach! ware uw dierbaar hoofd voor Neêrland toen behoed,
 Verpletterd waar' de slang (*), die 't nog de borst doorwroet. —

Wee 't ligtgeloovig hart, dat door den schijn bedrogen,
 De waarheid waant te zien in 't vleijen van de logen;

(*) De twist der Protestanten.

Wien 't schreijende Nijlgedrogt tot medelijden roert,
 Schoon 't de onschuld tot zich lokt en als zijn prooi beloert;
 Maar 't lang geëfend oog herkent die helsche treken,
 En ziet in 't englenkleed een' duivlen harte steken.

Europa, afgebeukt en 't oorelogen moê,
 Reikte aan den vrede haar verzwakte handen toe;
 Kastielje, dat zijn' wrok met 'sKeizers magt bleef voeden,
 Wie Rome's dweepzucht sterkte in 't onverdraagzaam woeden,
 Thans uitgeteerd van kracht bij uitgeputten schat,
 Van 't laauwe menschenbloed te zwelgen eindlijk zat,
 Kromp onder 't snerpen weg der zaamgepakte slagen,
 Die 't moest van Brit en Gal en Zweed en Belg verdragen.
 De Taag ontwong zich 't juk van 'sIbers heerschappij,
 En maakte d' Indus van des Spanjaards goud dorst vrij;
 Die lang en streng gestraft, om 't schandlijk eedverbreken,
 In 't eind' bij Nederland kwam om den vrede smeeken.
 Vergeefs had Frankrijks list zich aan zijn list gepaard,
 Opdat zij Bato's kroost verdelgen mogt van de aard';

De

De Gal, die Spanje bleef, tot Neêrlands val, verdrukken,
Zag zich de huichelmom van 't veinzend aanzigt rukken.

Gelijk bij zomertijd, als 't hondsgestante gloeit,
Op 't uitgeblakerd veld, de graanhalm, half verschroeid,
Met drift zich opheft, om den regendrop te vangen,
Die hem herleven doet en nieuwe kracht erlangen,
Opdat hij welig groei', het land met zegen kroon',
En 't zweet des akkermans met volle schuren loon',
Zoo was ook Neêrland, dat het krijgsvuur schroeide en scheurde,
Toen 't, van den vreê bedauwd, het hoofd ten hemel beurde.
Het juicht Astrea toe, die 't na zijn leed verkwikt,
Terwijl 't in eigen net zijn 's vijands voet verstrikt;
Te vreden, dat geen juk de halzen meer zal krommen,
Dat voor de redewet de kerkwet moet verftommen:
En daar zich Bato's erf en vrij en magtig ziet,
Deert hem de twist van Sond en Seine en Iber niet.
Gelijk zijn moed het juk van Spanje kon verbreken,
Was 't door beleid den strik van Lodewijk ontweken;

En

En in de schaduw van den vrijheidshoed en speer,
 Beveiligde 't zijn hulk voor 't nadrend gruwelweêr. —
 't Zag Duitschlands adelaar, hoe breed en sterk gevleugeld,
 (Door Nasfau's fieren leeuw op eigen erf beteugeld,)
 Gansch krachtloos neêrgestort, en door den nood geprest,
 D'olijftak zoeken tot herstelling van zijn nest;
 Dat, schoon met list en kracht door Gal en Zweed besprongen,
 Het meest te duchten had van ingeboren jongen,
 Die, daar hun 't karig loon, en 't onderhoud ontstaan,
 Vertrappende orde en tucht, verwoed aan 't muiten slaan.

Des daggods vurig span, in 't goud gareel geflagen,
 Trok nog met loomen stap den gloênden zonnewagen,
 En schoot uit lager lucht slechts flauwe stralen neêr,
 Die gramme Boreas balsturig ging te keer.
 Natuur bleef nog verzwakt, door neveldamp ontluisterd,
 In ijschors en in sneeuw door 't grimmig noord gekluisterd,
 Toen 't krimpend menschedom, dat in weedom nederlag,
 Den reinen lichtstraal, dien Astrea spreidde, zag;

En

En de ijzeren vuisten van den Oorlogsgod ontwongen,
 Een ruimer' aâmtogt ving in zijn bekleemde longen;
 Ja, 't ving dien lichtstraal op, zoo vrolijk en vernoegd,
 Als of de lente haar terugkomst had vervroegd.

Geleisgeest! voer mij heen, op vleuglen van gedachten,
 Naard'oord, waar 't menschdom eens zijn jammren mogt verzachten;
 Waar 's Ibërs dwinglandij verpletterd nederzong
 En Neêrlands tuinmaagd in den schoonsten luister blong:
 Voer mij naar Munster, van de Vreê ten troon verkoren,
 Waarop zij aan Euroop' haar wetten heeft doen hooren;
 Opdat haar luister mijn verbeelding sterke en streel',
 En ik als Batavier in Neêrlands grootheid deel'.

Ik zie in 't blaauw verschiet de mijterstad reeds blinken;
 'k Hoor in de verte reeds de schelle pauken klinken;
 De grijsheid met de jeugd danst blij de streken rond;
 Reeds drukt, eerwaarde stad! mijn voet uw' heilgen grond.

Wie zie ik in den glans der morgen-zonneſtralen,
 Op hare wolkenkoets zoo ſtatig nederdalen?
 Een blinkend ſtarrenkleed golft van haar ſchoudren af;
 Zij zwaait met fiere hand d' olijftak als een ſtaf;
 Zij ſtort een' horen uit van rijke zegeningen,
 En troost met zacht gelaat de ontroerde ſtervelingen.
 Bellona wendt haar kar; de Heerſchzucht knielt in 't ſtof,
 Het menſchdom viert haar komſt met feestgeſang en lof,
 En voelt de grieven niet der diep geſlagen wonden.
 Wie zijt gij, Godentelg! wat komt gij de aard' verkonden? —
 Wat Oppergoedheid zond u af van 't ſtargewelf? —
 'k Herken u — volken knielt! — het is Aſtrea zelf.
 Geloofd zij de Oppermagt! zij zond haar tot Europe,
 Zij duldt niet langer, dat de heerſchzucht de aarde floope;
 Haar walgt ſinds lang de ſtank, die van de houtmijt ſteeg,
 En brandde ſtad en dorp van brave burgers leêg.
 Zij komt de wonden der gekneusde menſchheid heelen.
 Ontſluit uw kapitoel voor haar en haar geſpelen,
 O Munſter! ſchat haar hoog, die eer, dat ze in uw' wal,
 Het regt van Nederland en Spanje wijzen zal.

Het volk dringt juichende en vol geestdrift langs den drempel,
 Met digte drommen, door in d'achtbren Vredetempel,
 Het voert zijne offers aan en legt, met milde hand,
 Die op het feestaltaar, dat onuitdoofbaar brandt:

Het zwaait den ronden hoed, omvlochten met laurieren,
 En komt haar achtbaar hoofd met mirt en bloemen fieren;
 Het dreunend zegelied weêrgalmt langs wand en boog, —
 En 't dankbaar hart stijgt op het reinst gevoel omhoog.

'k Wil op verbeeldingsvlugt mij in die drommen mengen;
 'k Wil ook der heilbodin mijn' dank ten offer brengen,
 En hooren, hoe zij 't pleit voor Spanje en Neêrland slist,
 Terwijl zij de oude veede uit beider harten wischt.

Ik voel van eerbied op haar' aanblik mij bevangen,
 Hij perst de tranen op, die bigglen langs mijn wangen,
 Bij 't zien der achtbaarheid, gezeteld op 't gelaat,
 Der eedlen hier bijeen, als vredes heilgen raad,
 Die, door uw kunst, Terburg! mijn hart houdt opgetogen;
 En 'k juich bij Neêrlands zege, om Neêrlands kunstvermogen.

Daar rijst met majesteit Astrea van haar' troon:

Zij wenkt — men knielt en wacht haar hemelsche geboôn.

Zij vat de gouden rol, van de Almagt haar gegeven,

Waarop in duurzaam schrift, haar wetten zijn geschreven:

Een blik van hoog gezag werpt ze op het knielend volk,

En spreekt haar vonnis uit, als Godgewijde tolk:

- „Ten loon des heeten strijds van tachtig bange jaren,
 „Zal Spanje Nederland voor eeuwig vrij verklaren,
 „'t Vereeren in zijn deugd, gelouterd door het leed,
 „Toen 't voor zijn regten kámpte en voor zijn vrijheid streed.
 „Hun beider koopvaardij, in Oost en West gehuldigd,
 „Blijve al haar' luister aan mijne oppermagt verschuldigd;
 „Vrij schip, vrij goed; zij steeds het heilig schibboleth
 „Van Neêrlands vrijen staat, Kastielje tot een wet.
 „Geen godsdienst-haat moet ooit den broederband verbreken,
 „Elk hoor' de stem van God vrij in 't gewisse spreken;
 „Noch Rome, noch Geneve ontnem' haar 't hoog gezag;
 „Gewetens-vrijheid blijv' de hoeksteen van 't verdrag! —

„De

„De boom, die onverzwakt voor 'snoodlots woeste slagen,
 „Zoo mild een schaduw bood, zoo rijke vrucht kon dragen,
 „Die Belg en Batavier, in oorlogs fellen brand,
 „Beschutte met zijn kruin en lommer schonk aan 't land,
 „Die boom, Oranjes beeld, zal onverwelkbaar bloeijen;
 „Geen zengend bliksemvuur zal ganschlijk hem verschroeijen;
 „En werpt de noodstorm ooit zijn kruin en takken neêr,
 „Te vaster wortelt hij en haast herbloeit hij weêr.
 „Zoo zal dit Prinslijk huis, spijt Gauler en Germanje,
 „Met vorst- bij vorstendom ten loon bedeed door Spanje,
 „Eens schitteren als 't juweel, met onverdoofbren glans,
 „Tot glorie van den Staat, aan Neêrlands zegekrans.
 „Europa hoor' mijn wet! — Maar wie die wet verkrachten,
 „Steeds zal haar de Iber-vorst en Neêrland heilig achten.”
 Zij zwijgt; — en, op haar' wenk, staat, voor haar hoog-altaar,
 Met diep ontzag vervuld, der afgezanten schar. —
 Het heilig boek, door 't kruis gewijd, ligt opgeslagen:
 De Spanjaard strekt de hand, om 't heil'ging aftevragen,
 Voor d' eed, waarmee hij d'eisch des vredes staven zal!
 De Nederlander, trouw aan 't geen haar wet beval,

Steekt hand en vingers op, om ongeveinsd te zweren,
 Dat hij het vreêverdrag, als godspraak, zal vereeren:
 Ook 't „Help' mij de Almagt!” klinkt, als englentaal, in't rond,
 En 't zegel is gedrukt op 't eeuwig vreêverbond.
 O schoone prijs des roems, na zooveel strijds verkregen!
 Hoe schitterend blinkt uw glans nog mijn verbeelding tegen!
 O vleijend droombeeld van 's lands lang verwelkt geluk,
 Dat nog uw tooverkracht me een oogenblik verrukk'! —

Wat schoone leidt het volk in huppelende reijen,
 Die juichend voor haar' voet en roos en lelie spreijen?
 Een lachje fiert haar' mond, een blosje haar gelaat,
 Ze is prachtig uitgedost in feestelijk gewaad;
 Gelijk een jonge bruid, der ouderen tucht onttoogen,
 Die, haren bruidegom in d'open arm gevlogen,
 Den kus der vrijheid drukt op zijn verbleekte wang,
 Waarop de blos herleeft, door 't onderling geprang,
 Haar gaat een maagdenrij, versierd met rozenkransen,
 In hagelwitten tooi en slingerende dansen,

Met

Met feestmuzijk vooruit, en viert met praal en pracht
 Haar komst, als die der zon, na langen winternacht.
 Wie is zij, die 'k verrukt den vrijheidshoed zie zwaaijen,
 Terwijl de pluimen van haar gouden helmkam waaijen,
 Die van haar hoogen rang zijn 't onmiskkenbaar blijk?
 Haar arm bedekt een schild, en d' eedlen held gelijk,
 Drilt zij met kracht een speer in haar bedreven vingeren,
 En trapt op juk en boei, gesmeed door werelddwingeren;
 Haar wenkt de vredeölijf, ter harer eer geplant:
 Zij zet zich onder 't loof, als Schutsgodin van 't Land.
 Ontdek u aan mijn oog, aanbiddlijk fiere schoone!
 Gun, dat mijn zangster ook haar dankbre vreugd u toone!
 Misleidt de dos mij niet, dien ge om uw leden draagt? —
 Is 't Pallas? — Neen! het is de Nederlandsche maagd,
 Zij is 't, die zooveel leeds voor volk en vrijheid tartte;
 Haar fierheid schittert door de diepe groef der smarte,
 Die nog haar wang ontfiert, gelijk, na 't stormgeweld,
 Natuur in schoon herleeft op 't wreed geteisterd veld.
 Hoe fiert u de eerekroon, u door den roem gegeven,
 Neem, neem ons welkom aan! zie 't volk met u ontheven

Van zooveel angst en leed, daar 't zeegnend u omringt,
 Een dankbaar kroost, dat blijde aan 's moeders knieën springt.
 Verkwikke ons nu de vrucht van tachtig jaren strijdens;
 De reine nektarteug na d'alfemdronk des lijdens;
 Zwaai gij, van de aard gevreesd, den vrijheids-staf met kracht,
 Opdat de dwinglandij zich voor uw schennis wacht;
 Ontvang aan uwen voet den cijs van zee en landen;
 In bloed moet hij vergaan, wie stout u aan durft randen:
 Uw pijlenbundel, door uw' fieren leeuw bewaakt,
 Treft doodlijk hem in 't hart, wie ooit hun bindsel slaakt. —

O gij, die, als de God, wiens onverdoofbre stralen,
 Geen sterfelijke magt kan in hunn' gloed bepalen,
 Maar die met vuurkracht op den winter nederstormt,
 En 't heerlijkst landschap uit zijn' woesten baijert vormt!
 O Vrijheid, door 't geweld zoo rusteloos bestreden,
 Door 't menschenkroost van God zoo vurig afgebeden!
 Getroffen door uw' glans, zeeg Spanje's wreedheid neêr,
 Gelijk het everzwijn voor Meleagers speer.

Nu

Nu mag de Belg naar de eer der grootste vorsten dingen:
 Één blik zijn's fieren leeuws kan gansch Euroop' bedwingen;
 Geducht voor wie hem fart, blijkt zijn grootmoedigheid
 Den vijand zelfs, die eens den strik hem had gespreid. —
 Juich, fiere Zangeres! juich! gij zijt vrijgeboren:
 Juich, dat op Neêrlands grond u 't leven was beschoren!
 Zie rond: — 't is alles vrij: 't is.... maar wat schrikbre nacht
 Daalt plotsling op mij neêr? — wat ongekende magt
 Stoort me in mijn' zoeten droom? — wat doet dien zucht mij flaken?
 Hoe! — ben 'k op Neêrlands grond? — o pijnlijk ontwaken! —
 De schrik grijpt mij in 't hart: — een duisling rukt mij neêr: —
 Ja, Neêrland! — 'k druk uw' grond: — maar vinde uw' roem niet
 meer! —

Gefolterd Vaderland! op 't puin van uw trofeeën,
 Schrei 'k uw verneedring aan, in duldelooze weeën;
 Eens praaldet ge als de abeel, die met de orkanen spot,
 Thans zijt ge als 't dorrend graan, door hagelslag geknot;
 De landman ging 't vernoegd in 'slevens avond zaaijen,
 Zijn kroost hoopte op den oogst, maar komt slechts stoppels maaijen.

'k Zag rijen helden staan op uw geschiednisblad,
 Thans zoek ik vruchteloos naar 't oude gloriepad.
 Eens toondet ge uw gezag aan tweepaar werelddeelen,
 Thans zijt ge als 't dwarlend stof, waarmee de winden spelen. —

O toekomst! sta mij toe te staren in uw' nacht;
 Sla 't boek des noodlots op; spel mij, wat lot ons wacht:
 Zal Neêrland, dat de storm zoo gram blijft tegenhuilen,
 In 't lommer van een kroon het dreigend weêr ontschuilen?
 Zal 't nog der vaadren deugd in 't eerlijk harte voên,
 En voor hun moed en trouw, hunne asch vergelding doen? —
 Of zal 't, onwaard een kroon of vrijheids-hoed te dragen,
 Door meer verbastering, zich langs hoe meer verlagen,
 Tot eindelijk 's vischchers pink daar weêr door 't pekél boort,
 Waar gij, mijn Vaderland! thans mijn gezangen hoort? —
 Neen! 't kroost der helden zal zijn' oorsprong niet verzaken,
 't Zal weêr, als 't voorgeslacht, den roem zich waardig maken.
 Haast brult uw waterleeuw, o Neêrland! weêr op zee,
 En de overwinning trekt met uwe helden meê.

Laat

Laat vrij de Brit het hart des Muzelmans verschrikken;
Hij dreig' de Seine met zijne fonkelende blikken;
Zijn luipaard fla, verwoed, de klauwen in uw strand,
Eens spoort ge uw helden op en legt zijn' trots aan band.
Haast, als Astrea weêr de menschheid komt vertroosten;
Ontrolt ge uw koopmans-vlag in 't Westen en in 't Oosten.
En gij, mijn Vaderstad! (*) schoon thans uw glorie kwijn',
Zult weêr aan Hollands kroon de schoonste parel zijn.

1805.

(*) Amsterdam.

Uit het jaar 1811, het jaar der veranderingen, is het
11. deeg de eerste maal uitgegeven. Het
12. deeg is, verward, de laatste in de reeks.
Het 13. deeg is nu het 14. en is nu het 15.
Het 16. deeg is nu het 17. en is nu het 18.
Het 19. deeg is nu het 20. en is nu het 21.
Het 22. deeg is nu het 23. en is nu het 24.
Het 25. deeg is nu het 26. en is nu het 27.

LOSSE GEDICHTEN.

JOSEPH GEDICHTER

JOANNES DE DOOPER,

IN JEUGDIGEN MANNELIJKEN BLOEI,

GESCHILDERD DOOR DEN HEER

C. K R U S E M A N. (*)

Van waar die schok? — van waar de ontroering,
Die mij een' traan perst uit het vol gestroomd gemoed? —
Van waar die teedre geestvervoering,
Die in verrukking schier de knie mij buigen doet?
Wie is die Heilge, in ernst verzonken,
Wiens opgeheven blik schiet goddelijke vonken,
In 't hart van elk, die op hem staart? —
In wien ons de eedle man en 'sjonglings bloei bekoren,
De grootste heilprofeet uit eene vrouw geboren,
Maar hier, door't magtwoord van de schilderkunst gebaard? —

'k Zie

(*) De schilderij berust in het kabinet van den Heer . . Munter
te Amsterdam.

'k Zie in zijne achtbre en vaste trekken
 De onkrenkbre rust van 't hart, waarin de godspreek klinkt:
 Moog 't kemelsharen kleed hem dekken,
 't Is reine menschlijkheid, die uit zijne oogen blinkt.
 Dat oog, eerbiedig opgeslagen,
 Schijnt naar den hoogen last te vragen,
 Waartoe, vóór zijn bestaan, hem de Almagt had bestemd;
 En hij, de keureling van 's Hemels gunstgenooten,
 Leest, als heraut eens Gods, wiens pad hij heeft ontsloten,
 Zijn' lastbrief op het kruis, dat zijne hand omklemmt.

Ziedaar, wat mij den boezem schokte;
 Ziedaar, wat (ach te kort!) mijne oogen hield geboeid;
 Ziedaar wat in mijn borst dien zachten weemoed lokte,
 Tot haar een traan verligte, aan 't starend oog ontvloeid.
 Ziedaar wat, met mijzelve verlegen,
 Mij ligt afgoderij deed plegen,
 Toen 'k van aanbidding mij schier niet weêrhouden kon:
 'k Zag, op verbeeldings vlugt, den voortijd ingevlogen,
 Een man, in 't zachte kleed? — Een man, als 't riet bewogen? —
 Neen! — 'k zag de morgenster, als voorboê van de zon.

Daar

Daar stond hij, van wiens reine lippen
 Het woord: „Bekeert u!” dondrend klonk:
 Aan wiens doordringend oog geen huichlaar kon ontglippen,
 Als 't „Wee U” hem op 't hart verplettrend nederzonk. —
 Daar zag hij Hem ten heildoop naderen,
 De laatste hoop van Isrels vaderen,
 Wiens minste knecht te zijn hij zich onwaardig acht';
 Hem doopt hij, 's Vaders eengeboren;
 En voor 't verbaasd gezigt der aarde en 's hemels koren,
 Wijdt hij een' God aan 't heil van 't menschelijk geslacht.

Aan 't volksgewoel, in 't dal, ontweken,
 Gedachtenvol van 't geen hij hoorde en zag en wrocht,
 Hoort nog zijn ziel de Godsstem spreken:
 „Deze is mijn Zoon.” — Hij peinst, of hij 't bevatten mogt.
 Dit denkbeeld, Kunstnaar! schein een God u in te geven,
 Toen ge, in den ether opgeheven,
 Een idéaal u zocht van waarheid, deugd en schoon;
 En in dat rijk der idéalen,
 Hebt gij, o Kruiseman! 't penseel in zonnestralen
 Gedoopt, en daaldet neêr met Zacharia's zoon.

Mogt Raphaël den klomp ontwikkelen,
 Waaruit, doelmatig schoon, eene eerste schepping rees;
 Tot hooge kunst zich Reni prikkelen,
 Toen hij het medelij' op d'*Ecce Homo* wees;
 Laat Rubbens ons gevoel verscheuren,
 Wanneer wij Hem aan 't kruis betreuren,
 Die eens op Thabor blonk, als 't evenbeeld van God;
 Een zachter weemoed goft door de aderen,
 Als wij, o Kruiseman! tot uw' Joannes naderen,
 En 't hart smaakt ongekend genot.

Neen! 't was niet enkel kunstvermogen,
 Dat uwe vingren heeft bestuurd,
 Dat van bewondering den geest houdt opgetogen,
 Hoe meer ons oog op 't beeld, dat gij bezielde hebt, tuurt;
 Helaas! de reinste en schoonste verwen
 Verliezen kracht en gloed — versterven,
 Wanneer de kunst, ontaard, de deugd in 't aanzigt tart;
 Zij moog 't verhitte brein verwilderen:
 Maar wie, zoo schoon als gij, Joannes beeld kon schilderen,
 In hem klopt wis een deugdzaam hart!

Vaar voort! voltooi, volmaak, veredel (*)

o Bloeiend kunstenaar! dit zeldzaam kunstgewrocht.

De lauwer groent reeds en omvat eerlang uw' schedel,

Och, dat ik in dien krans één blaadje vlechten mogt!

Voel, op de vleuglen van 't denkbeeldig schoon gedragen,

Door de almagt van de kunst u schragen.

Vaar op! bereik haar' hoogsten stand! —

Blijve u de deugd als gids verzellen,

En eenmaal noem' men u ('k durf u dien roem voorspellen)

Den Raphaël van Nederland. —

(*) Ik zag de schilderij, nog onvoltooid, op de schilderkamer van den kunstenaar.

F E E S T Z A N G,
TER GELEGENHEID DER VEREENIGING
VAN HET
NATUUR EN LETTERKUNDIG
GEZELSCHAP,
OEFENING IN WETENSCHAPPEN;
TE HAARLEM;
GEVIERT DEN 7^{DEN} JULIJ, 1821, TE OVERVEEN.

Treedt, Broeders! aan, met blijden zin!
De juichtoon rijze uit ruimen boezem:
Bestrooid met Febus lauwerbloesem,
Leidt ons Minerva zelf ten gullen feestdisch in.
Ons lokt natuur, met stillen luister;
De zephir blaast, met zacht gefluister,
Ons vreugd en leven in de borst;
Natuur en kunst biên bloem en loover;
o! Ga er vriendschaps adem over,
En laav' haar' nectar elk, wie naar vereedling dorst! —

Gelijk aan de oevers van een' vliet,
 Twee jonge en lommerrijke beuken,
 Hun top en blaadren zamenkreuken,
 Gebogen tot één dak, dat koele schaduw biedt;
 En op de gras- of klaverzoden
 Het landvolk in hun lommer nooden,
 Waar 't schoonst verschiet hun oog verrukt;
 Waar, moog' de keuze er 't spel verdeelen,
 Één doel toch ieders hart blijft streelen,
 Daar uit verscheiden vreugd wordt één genot geplukt:

Zoo zij, beminde broederschaar!
 Het beeld, waaraan wij ons herkennen,
 Het doel, waaraan wij ons gewennen,
 Bij ieders offerand op 't algemeen altaar;
 Word', bij dit heugelijk vereenen,
 Dit doel, als zaam getaste steenen,
 De grondslag van deez' maatschappij,
 Waarin natuur tot God ons leiden,
 Haar kennis troost ons zal bereiden,
 En Pindus loof de krans om onze hoofden zij! —

Neen, langs een zich verwijdrend pad,
 Zal onze voet zich niet meer rigten;
 Niet de een meer voor den ander zwichten:
 De vrucht van ieders geest is de algemeene fchat.
 Ja! als aan d'eigen vliet vertoevend,
 En, onderlinge vreugd behoevend,
 Noodt ons de wijsheid aan haar' disch;
 Daar leert ze ons in de fchepping ftaren,
 Zal ze ons 't gefchiednisblad verklaren,
 Of reikt de lier aan hem, die Febus gunstling is.

Dan ftorte, op 't klinken van de luit,
 Als ons de looden zorgen drukken,
 Of 't hoofd voor norsch verdriet moet bukken,
 De balfem van de kunst in hart en ziel zich uit:
 Dan zij der beuken-beeld ons wezen,
 Waarop wij 't merk der vriendschap lezen,
 Daar 't eigen beekje ons allen drenkt;
 En voert het fomtijds tranen mede,
 Natuur, de Godsdienst en de Rede,
 Zijn ons de fchoone trits, die weêr tot vreugde ons wenkt.

Geen takje worde er van geknot,
 Geen blaadje ontvall' die lievlingsboomen;
 Moog 't beekje er altijd helder stroomen,
 Plukke ieder aan zijn' rand er bloemen van genot!
 o Broeders! op het pad van 't leven,
 Zien we ons als pelgrims voortgedreven;
 Wat toch dan vreemden zijn wij hier?
 Ai! schept, in smachtende oogenblikken,
 Hier laafnis: 't zal de ziel verkwikken,
 En storten moed in 't hart, op 't klinken van de lier.

o Mogt het nut ons nooit ontstaan,
 Der inspraak ons in 't hart gedreven,
 Der leer, in 't scheppingsboek geschreven,
 Die, als haar lievlingskroost, ons aan Gods hand doet gaan:
 Schenkt, op ons pad, die hand ons 't goede,
 Of slaat ons 't lof met taaie roede,
 De wijsheid zalft ons in haar koor:
 En smart en rouw zijn ras gelenigd;
 Want aan het beekje zaam vereenigd,
 Breekt vaak het beukenloof 't vertroostend zonlicht door.

Botte uit die stammen eêl en zacht,
 Nog menig takje, om 't loof te digten,
 Waarin we Apollo 't outer stichtten;
 't Verkoele er 't vlietje meer en geev' zijn vocht meer kracht.
 Geen wreevle hand beroer' zijn water:
 Schuil' nooit of deugd- of wijsheidhater,
 Als wormen in 't zich kronklend blad;
 Maar heuge 't ons nog in de grijsheid,
 Wat heul en troost voor ons de wijsheid,
 Door 't ware, goede en schoone, in d'arm der vriendschap had.

Helaas! toen nog en kroon en tak
 Der beuken afgescheiden stonden,
 Heeft menig windvlaag hen geschonden,
 Hun menig lot ontscheurd — kreeg menig scheutje een' krak.
 Maar nu, vertrouwlijk zaamgebogen,
 Wat zou een rukvlaag nu vermogen,
 Te zwak voor hun vereende kracht?
 En vaart die al hun kruin eens over,
 Niet ligt ontruikt zij hun een loover,
 Wyl eendragts schild hen dekt met onverdeelde magt.

Geen

Geen onzer volg' het distlig spoor,
 Van hen, wie de ondank 't hart verstaalde,
 Wanneer hun kunstkracht zegepraalde
 Op de eenvoud der natuur: — die door haar' eedlen gloor
 Verbijsterd, háár als God vereeren,
 Verwaten bij hare almagt zweren,
 En tergen God in 't aangezigt;
 Neen! wat geheim we ook haar ontwringen,
 't Voere onze ziel naar hooger kringen,
 En kniele ons hart dáár neêr, voor 't ongeschapen licht! —

Zoo klink' de schoone harmonij
 Der schepping troostrijk ons in de ooren;
 Zoo stemm' ze, in onze stille koren,
 Met Letterkunde zaam in de eedle poëzij;
 En leidt, langs hooge of diepe wegen,
 De wijsgeerte ons den schuilhoek tegen,
 Waarin haar grondkracht zich verbergt;
 Zij zal, wiens trots zij ook moog' sluiten,
 Ons ligt haar raadselboek ontsluiten,
 Als zucht tot wetenschap bescheiden 't van haar vergt.

Dan zal, in 't schijnbaar nietigst kleet,
 Ons oog haar' reinsten glans ontwaren;
 Het grasprietje en de lelieblâren
 Zijn tolken der genâ, die God aan ons besteedt!
 Knage ons het jammer dan aan 't harte;
 Wij zegevieren op de smarte,
 Zien wij op gras en lelie neêr:
 Een godspreek walmt ons uit hun geuren,
 En op hunne onverlepte kleuren,
 Schreef, onvernietigbaar, Gods hand: „Gij mensch, zijt meer.”

Die lofspraak zij, als 't puikgesteent',
 Met waardigheid aan 't hoofd gedragen,
 Als gordel onder 't hart geslagen,
 Door deugd en wetenschap meer glans er aan verleend.
 En bij 't gevoel van onze waarde,
 Als hoofd der schepping — heer der aarde,
 Beschaam' die eedle rang ons nooit:
 Ons staat een hooger werkring open! —
 Moge ons onze adel derwaarts nopen,
 Langs 't spoor, dat wetenschap met rozen mild bestrooit!

Komt,

Komt, Broeders! met een' vasten voet,
 Deez' nieuwe loopbaan ingetreden:
 Moge ons 't geluk het pad verbreeden,
 En storte ons wetenschap haar' wellust in 't gemoed!
 Moge ons de onwelkbare feestkrans fieren!
 Zij, bij dit heuglijk hoogtijd vieren,
 De feestwijn op 't altaar geplengd,
 Ter eer van Wetenschap en Kunsten;
 Ja! zaligen zij door haar gunsten,
 Wie, met de deugd in 't hart, haar hier zijne offers brengt! —

W E L K O M S T G R O E T E

AAN ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID

WILLEM FREDRIK GEORGE LODEWIJK,
PRINS VAN ORANJE,

BIJ ZIJNE KOMST TE AMSTERDAM,
DEN 30 AUGUSTUS 1815.

't **H**art van warm gevoel doordrongen,
Met een dankbaar oog tot God,
Wordt, van duizend duizend tongen,
U het welkom toegezongen,
Middelaar van Neêrlands lot!

De Amstelmaagd ontsluit hare armen,
Wacht u aan hare open borst;
Want zij zag u 't Volk beschermen:
Loonen wil ze u voor 't erbarmen;
Val er in, beminde Vorst!

Val

Val er in — en voel het harte,
 Diep gegriefd door foltrend leed,
 Wellust ruilen voor de smarte,
 Bij den val van Bonaparte,
 Nu gij in haar muren treedt.

Weemoed kwam haar' boezem prangen,
 Toen ge u 't Land ter redding boodt;
 Daar ze in d'angst het hoofd liet hangen,
 Stroomden tranen langs haar wangen,
 Toen ge uw dierbaar bloed vergoot.

Vurig heeft zij God gebeden,
 Dat uw leven werd behoed;
 Maar met dank geleidt ze uw schreden,
 Nu ze, aan 't eind der tegenheden,
 U als Overwinnaar, groet.

Eens verhief zij 't jubelschallen
 Voor den Franschen Marius:
 Ach! hij kwam die vreugd vergallen!
 Maar, u groetende in haar wallen,
 Groet zij een' Aurelius.

Dat

Dat voor u het lied dan rijze,
 Aangebeden Koningszoon! —
 Dat u ieder eer bewijze,
 't Volk als reddend god u prijze,
 Wreker van verkropten hoon!

Zou de Belg uw' roem verzwijgen?
 Zitten Bato's kindren stom,
 Als zij Bluchers lof zien stijgen,
 Wellington triomf verkrijgen,
 Bij des Towers schutgebrom? —

Loven Spree en Georges baren
 Ierlands roem en Pruisfens vrind:
 Flevo zal uw eer bewaren,
 Juichend vlecht hij in zijn haren
 't Vorstelijk Oranjelint.

Prale alom dier Helden luister,
 Zwijg' de Theems zelfs van uw' roem:
 Gij verbraakt alléén de kluister;
 Nimmer zinke uw glans in 't duister,
 Aller helden schoonste bloem!

Blucher onder 't ros begraven,
 Schijnbaar in de kaak des doods;
 Wellington, bij 't zien der braven,
 Wijkend voor een horde flaven,
 Beefden voor den drang des noods.

Op den Viersprong bleefst gij staande,
 Zelfs toen Mars (*) den krijg ontweek;
 Maar wier glorie immer taande,
 Toen 't geweld zich meester waande,
 Was 't uw zwaard, dat niet bezweek.

Zou de Batavier niet juichen,
 Door uw wonden vrijgekocht? —
 Ja! — Ik hoor 't geweld getuigen:
 „ 'k Heb mijne aadlaars dáár zien buigen,
 „ Waar Oranje mij bevocht.” —

Boek het, veder der historie!
 Drijf het Paros marmer in;
 's Konings Zoon is Neêrlands glorie,
 Gaf aan Brit en Pruis victorie
 Bouwde Astrea's tempeltinn'.

Heer-

(*) Wellington.

Heerlijk daagt aan Neêrlands kinnen
 Maurits, Fredriks Henriks eeuw.
 Rijst uw graven uit, o schimmen!
 Ziet uw helden-grootheid klimmen,
 In de kroon van Hollands Leeuw! —

'k Zie, van 't heilig vuur aan 't blaken,
 Van den god, die in mij woont,
 Tromps en Ruiters schim ontwaken:
 Ja, zij zullen 't heil volmaken,
 Dat Oranjes schedel kroont.

Want, bij Nasfaus heldendegen
 Voegt de zeestaf van Neptuin;
 Die, met forsche vuist herkregen,
 Neêrlands zeeschande uit zal vegen,
 Van 't noodlottig Kamperduin.

Neen! 't orakel zal niet falen,
 'k Lees in 's noodlots open boek:
 't Land zag Willem roem behalen:
 Ook de zee doet hij weêr pralen
 Met het Hollandsch vlaggedoek.

Weide uw oog langs 't ruim der plasfen,
 Uit des IJgods kruik gevloeid,
 Zie er 't vrolijk zeevolk brasfen,
 Bij het vreugdgeknal der basfen,
 Daar de wind met wimpels stoeit.

Schouw het aan — en in uw harte,
 Word' deez' stille lof herhaald:
 „Dit's de vrucht der wonde-smarte,
 „Toen ik 's dwinglands woede tartte;
 „Die ik heb met bloed betaald.” —

Welkom dan in Amstels muren,
 Willem! liebling onzer ziel!
 Zegt het, vrienden, nageburen!
 't Heil van 't Volk moet eeuwig duren,
 Wien zoo'n Held te beurte viel.

Dat van 't heldenrijk Brittanje
 Wellington de luister zij;
 Bluchers grootheid fier' Germanje;
 Wij, wij roemen op Oranje:
 Wie toch is zoo groot als Hij?

H U L D E
AAN DEN HOOGGEL. HEERE
MR. J. M. K E M P E R,
BIJ DESZELFS VERHEFFING TOT DEN ADELSTAND.

*Si ma lyre eut jamais des sons harmonieux,
Qu'elle m'aide à chanter vos exploits glorieux.*

— — — — —
— — — — —

*Ces faits que publiera l'auguste vérité,
Seront l'exemple un jour de la posterité.*

Philos. de Sans - Souci,
Epitre à Stil.

Nooit klonk de lof van troonensloopers,
Van u, mijn vaderlandsche Lier!
'k Ontstak voor schat- en volkenstroopers,
Op Phebus outer nimmer 't vier;
'k Heb nooit den offerwijn vergoten
Voor Sylla's gruwbre vloekgenooten;
Den slaaf, in purper, nooit vereerd:
'k Ben voor Tiberius vazallen
Nooit op de bloote knie gevallen,
Noch heb hun gunst voor mij begeerd.

De

De voet, die Neêrland dorst vertrappen,
 Werd huichlend nooit door mij gekust;
 Nooit gloeide, in 't koor der wetenschappen,
 Mijn borst van averegtschen-lust,
 Om, onder 't pijnlijk boeijenknellen,
 De kuische citersnaar te stellen,
 Opdat mijn Lier 't geweld aanbad;
 'k Liet andren logenzangen spelen;
 Mijn lier bleef in de jammren deelen,
 Waar Neêrlands maagd in nederzat.

'k Gruw van die trotsche ridderbanden,
 Waarvan het bloed der burgren druipt;
 Ik vloek die kneevlende adelstanden,
 Wier roovrenklaauw 's volks schat bekruipt;
 Ik vloek die vuige satellieten,
 Die 't schitterend slavendoel beschieten,
 Door 't vleijen van 's verovraars trots:
 Maar ik vereer die eedle zielen,
 Wier deugd het schandjuk durft vernielen,
 En toonen d'adeldom eens Gods.

Ja! in het ondoortastlijk duister
 Waarin zich 't Vaderland verloor,
 Blonk vaak nog de onbezwalkte luister
 Van enkele vrije zielen, door.
 Hoe om hun hoofd de orkaan mogt huilen,
 Gij zaagt hen bij de altaren schuilen,
 Minerva! aan uw' dienst verpand.
 Wat deert hun daar 's verwoesters snoodheid? —
 Een Cato lacht om Cæsars grootheid —
 Is vrij — met Plato in de hand. —

't Was vruchtloos, hoe de krijgsgod raasde,
 Euroop' door rad en hoef vertrad;
 Op schat bij schat dolzinnig aasde,
 En zwolg aan menschenbloed zich zat.
 Minerve, in 't oorlogstaal geschapen,
 Deed in haar' arm hen veilig slapen,
 En goot hun moed en wijsheid in;
 Klonk ze als een harnas om hun leden,
 Deed hen den Nero tegentreden,
 Ontgloeid van volks- en vrijheids-min.

U riep zij op, verlichte Kemper!

Gaf Neêrlands lot ook in uw hand:

Gij werdt als krijgs- en tweedragts-demper,

De redder van uw vaderland.

De staatshulk, door u aangegrepen,

Hielpt gij door klip en branding slepen,

't Gebroedfel werd er afgeschopt;

Zij mogt langs kalmer vloed laveren,

Met vreugd-gejuich ter haven keeren,

Met de eerevlag ten mast getopt.

Zoo zag u de Amstelmaagd genaken,

Breidde, u aanbiddend, de armen uit;

En de IJgod greep, bij 't flagboom flaken,

Naar Nereus staf, als vroegren buit.

Een gouden kroon van zonnestralen

Deedt gij van Phebus zetel dalen,

Om 's Kapitoools ontluisterd hoofd,

En Hollands vlag ontsprong haar plooiën;

Gij deedt ons hoofd en boezem tooijen

Met kleuren, die geen dwang weêr rooft.

De vrijheid leerde u 't volk beminnen,
 En Neêrlands kluister is geslaakt:
 Nu stapt gij Themis tempel binnen
 Waar 't eeuwig vuur van Vesta blaakt;
 Daar zal uw hand, door wijze wetten,
 Den troon op hechte zuilen zetten,
 Nooit weêr door tweedragt aangerand;
 Dan stroomt het heil den landzaat tegen,
 Daar 't volk u, dankbaar voor dien zegen,
 Den Solon noemt van Nederland.

Duld, dat ook ik mijn hulde u brenge
 Een nooit verslaafde ziel ontvloeid;
 In d'eikenkrans den lauwer menge,
 Door bloed of tranen niet besproeid.
 De Titel, dien ge u zaagt vereeren,
 Kaatst voor het oog van wereldheeren,
 Den weêrglans af van Nasfau's troon;
 En wie met ridderstar moog' pralen,
 De uwe is een brandpunt, die de stralen
 Des luisters zaamtrekt van zijn kroon.

Die titel fier' met hel geflonker,

Al de eeuwen door, uw nageslacht.

Herroep' soms voor uw' geest het donker

Van Neêrlands schrikbren jammernacht;

Maar maal hem ook den gouden luister,

Door u herschapen uit het duister,

Toen ge als een god spraakt; er zij licht!

En de eeuwge veder der historie

Schrijve op de zuil van Neêrlands glorie:

„ Deze is door Kemper opgerigt.” —

Nu biedt Astrée aan Bato's kinderen,

't Geluk van Antoninus eeuw;

Zij wierp Europa's rustverslinderen

In de open kaak van Nasfau's leeuw.

Zij kwam de bloedvlag nederfcheuren,

En grendelt Janus koopren deuren,

(Dus wil het God!) voor eeuwig digt.

Zij schrijft met gloênde Cherubschachten,

Voor 't oog der blijvende geslachten,

Der vorsten en der volken pligt. —

Zoo door een godspraak onderwezen

En 't hoofd omhuld van hemelvlam,
Deedt Amrams-zoon Gods wetten lezen

Aan 't zwervend kroost van Abraham.

Die wet, de stem haars eeuwgen stichters,
Verheft zich, snoode wetontwrichters!

Ook dondrende in uw zwart gemoed:

Die wet zal 't drakenhoofd u pletten,

Als zij de kroon hém op zal zetten,

Wiens zuiver hart haar hulde doet.

Maar Neêrlands wet door u beschreven (*)

Rein, Kemper! als uw reine ziel,

Doe d'eigen glans uw hoofd omzweven,

Als Mozes kruin te beurte viel. —

Ja! 't volk moge op dien luister staren,

Zoo vaak, op vaderlandsche altaren,

Aan God zijn offer wordt gebragt;

En u in 't hart eene eerzuil stichten,

Die blijft, als rang en titels zwichten —

Vergankelijk als het voorgeslacht! —

En

(*) Onze vereeniging met Belgie heeft de invoering dier wet, toen schier geheel voltooid, vertraagd.

En zij, wier nog onvaste stappen
 Gij, als een Mentor, stiert en leidt
 Naar 't heilig koor der wetenschappen,
 Zij schenken u de onsterfelijkheid:
 Gij zondt hen Neêrlands vijand tegen,
 De hand gewapend met den degen,
 En Plato's wijsheid in 't gemoed;
 Uw deugd kon hunnen moed ontvonken:
 Gij hebt hen Neêrland weêrgeschonken,
 Als Neêrlands onverbasterd bloed.

Zoo zit, bij 't lieflijk avondblaauwen,
 Door zelf geplanten eik beschut,
 Daar hij zijn akkers ziet bedauwen,
 De veldling vrolijk voor zijn hut.
 Het graan, met zorg en milde handen,
 Gestrooid in de omgeploegde zanden,
 Belooft een' oogst van rijk gewin;
 Nu hoort hij 't ruischen van de halmen,
 En onder 's maaijers vreugde-galmen,
 Stroomt Ceres schat de schuren in.

12 Oct. 1813.

G 5

BE-

B E M O E D I G I N G

A A N M I J N E

E C H T G E N O O T E;

BIJ DEN AANVANG VAN HET JAAR 1822.

Als de kiel, met bolle winden,
Ongehinderd voorwaarts zeilt,
Waar geen branding is te vinden,
Waar het lood geen klippen peilt;
Als zij in behouden haven
Landt, of op een kalme reê,
't Valt dan ligt de keus te staven,
Van te zwerven op de zee.

Maar,

Maar, als storm en hooge vloed

't Scheepje werpen op en neêr;

Maar, als felle orkanen woeden

En het slingren heen en weêr;

Maar, als donker 't koers doet misfen,

En 't op bank of droogte raakt;

Blikfems door het luchtruim fisen,

En schier heel de bodem kraakt:

Dan het slingrend roer te vatten

Met een welberaden hand;

Hoe de zee moog koken, spatten,

't Schip te werpen dreigt op 't strand;

Of, wanneer de kiel moet splijten,

't Leven op één plank zich redt,

't Aan den stuurman niet te wijten,

Als de branding 't schip verplet: —

Hij,

Hij, hij mag het oordeel vellen,

Wat het leven is op zee. —

Wie ook vóór den wind moog' spellen,

Ach hij spelt dien op de reê! —

Wie ook moog voorspoedig varen,

Neen, een zeeman wordt hij nooit,

Die, op holle en woeste baren,

Niet zijn stuurmanskunst voltooit.

Ja, wij hebben, dierbre Gade! —

Ach, te menigmaal! — gekend

's Levens zeelots ongenade,

In dit zinnebeeld geprent! —

Ja, Melieve! hoge zeeën

Liepen dikwijls over 't fchip,

Dikwijls miste 't blijde reêën

Aangegrimd door bank of klip.

Weinig hielp soms 't óverleggen,
 Als de nood op 't hoogst eens stond:
 Ankers, even min als dreggen,
 Vatten in dien ijzren grond:
 Onder 't klagend tranen plengen,
 Rukten zee en wind ons voort,
 Zonder mast vaak, zonder stengen,
 En geen stuurman schein aan boord.

Maar nog bleef het lijf behouên,
 Dreef het dan ook op een wrak,
 Zonder mast of wand of touwen; —
 God lof! dat het roer niet brak! —
 Mogt ons huwlijks scheepje slingeren,
 Tegen klip of banken slaan;
 't Roer, geklemd in onze vingeren,
 Hield toch op de Noordstar aan.

Op dit nooit verflaauwend teeken,

Voeren wij het jaar weêr uit ;

Dikwijls van verdriet bezweken,

Dikwijls op den togt gestuit.

Maar schoon ook die glans mogt kwijnen,

Als geen zon ons lichtte of maan,

't Lampje van de hoop bleef schijnen,

En de moed is niet vergaan.

Met dien moed dan voortgestevend,

Zij het eind nabij of ver,

't Zeiltje, is 't nood, nog meerder revend,

Turend op kompas en ster ;

Want offchoon ook haar geflonker,

Ons een wolkenfloers ontroov',

Altijd zien wij licht in 't donker,

Door den kijker van 't geloof.

Stoot'

Stoot' de kiel op klip of rotsen,

Vaak verborgen voor 't gezicht;

Schuur' het schip langs scherpe schotsen,

Raak' het lek of blijv' het digt:

Blijft ons dit geloof ter wake

Vooraan op den steven staan,

Dat dan 't vaartuig stampe, krake —

Maar wij zullen niet vergaan.

Maar, Melieve! maar wij weten

Niet, wat storm ons nog beloopt,

Waar nog 't schip wordt heen gesmeten,

Schoon het haast te landen hoopt:

Nog niet is de nacht geweken,

Die de levens-reis bedekt;

Nog niet zien wij 't vrolijk teeken,

Dat de vreugd aan 't scheepsboord wekt.

Maar

Maar hoe lang 't gevaar moog' duren,

Op de woeste levens zee,

(Mooglijk zien wij haast de vuren

Van de lang gewenschte reê.)

Ligt vergunnen heldrer dagen,

Rust van 't doorgestaan verdriet;

Want de storm en onweêrsvlagen

Duren zonder einde niet. —

Neen! de hand, die bliksem-flitsen

Slingert om den zwarten trans,

Schiep ook, ons tot blijde gidsen,

Maneschijn en zonneglans.

Wat ons dan tot klagen nope,

Werpen wij, schoon 't oog ook schreit,

Lieve! 't anker onzer hope

Vast in Gods voorzienigheid.

Een-

Eenmaal moge 't God ons gunnen,

't Oog op 't vrolijk strand te slaan:

Houden wij 't, zooveel wij kunnen,

Op het doel der reis slechts aan!

't Oog dan steeds in 't zeil gehouên,

En de hand aan pomp en stuur;

En het loon van ons vertrouwen

Zij een heuglijk landings-uur.

Schoon dan 't noodweêr schalm en schakel,

Wand en zeil aan stukken rijt,

En de storm, voor top en takel,

Ons in vreemde haven smijt;

Blijve er zooveel slechts behouden

Van de zuur verdiende vracht,

Dat, als lijf en leên verouden,

Ons een rustige avond wacht! —

Moedig dan den togt hernomen

Met een' kinderlijken zin! —

En langs holle of effen stroomen

Steken wij de toekomst in.

Moog het ons aan kracht eens feilen,

Varen wij in Gods naam voort:

Want geen scheepje zal verzeilen,

Waar God stuurman is aan boord.

U I T B O E Z E M I N G

BIJ DEN BLIK OP HET BEWIJS VAN

H U L D E,

AAN DE NAGEDACHTENIS VAN DEN HOOGLEERAAR

S. J. B R U G M A N S,

OP DE TENTOONSTELLING VAN PLANTEN EN GEWASSEN,
VAN DEN JARE 1820, TE HAARLEM, TOEGEBRAGT.

Hoe — Brugmans! ... Hier de kruik, waarin men de asch bewaart
Van Hem, die, vóór een jaar in Flora's plaats gezeten,
Hier 't vonnis sprak, waarop de kunstvlijt had gestaard....
Verrassing! ach! waarom een hartwond opgereten? —
Diep, Brugmans! voelt elk nog den dolksteek van den dood,
Die 't hart der wetenschap in u, onheelbaar wondde. —
Te wagglen s'cheen een poos, beroemde Landgenoot!
Uw zegeboog (*), dien ge op Linnæus wijsheid grondde.

Lang

(*) De Kruidtuin te Leyden.

Lang hing mijn oog aan de urn, die van u tot mij sprak;
 Zacht was de weemoed, maar voor mijne ziel dieptreffend,
 Doch, toen de vreemdling zelf aan de urne lauwwren stak,
 Was de eigen droeve blik, voor 't hollandsch hart, verheffend.

Dank hebbe uw kiesch gevoel en smaak, verlicht Bestuur!
 Gij wektet smarten maar — bedongt voor Brugmans achting;
 En wie hem ze ooit onthield, elk brengt ze hem dit uur,
 Ja 't geen verrassend schokte ontbindt zich in verzachting.
 En gij, o Brugmans schim! zweef deze feestzaal rond,
 Verhoog het schoon van 't geen de kunstvlijt hier vergaarde,
 Aan de Orenoko plukte, of aan den Indus vond;
 Blik neêr op kruid en plant: uw blik verhoogt elks waarde!
 En schreit u 't all' nog aan, voelt elk nog uw gemis,
 Geneeskunde eischt uw' lof, dien kruidkunde uit doet walmen
 Van iedre bloem en plant; terwijl de erkentenis
 Dien geur u tegenwaait, met morgenlandsche palmen.

R O U W B E K L A G

A A N D E N H E E R E

A. C. V A N E E D E N,

E N M E J U F V R O U W

B. A. V A N E E D E N, G E B. M O O I J,

B I J H E T O V E R L I J D E N H U N N E R E E N I G S T E D O C H T E R,

C O R N E L I A M A R I A,

I N D E N B L O E I J E N D E N L E E F T I J D V A N R U I M 19 J A R E N,

den 8 Februarij 1822.

*God zal alle tranen van hunne oogen afwischen,
en de dood zal niet meer zijn; noch rouwe, noch ge-
krijt, noch moeite zal meer zijn, want de eerste din-
gen zijn weggegaan.*

O P E N B. XXI: vs. 4.

't **I**s eindelijk dan gedaan — de zeislag is gevallen,

Dien ge, in de hand des doods, zoo lang reeds dreigen zaagt:

De Pronkroos viel, die 't schoonst te bloeijen stond, van allen,

Van Eeden! in uw' tuin — aan bloem en steng doorknaagd! —

Cornelia bezweek! zij, de edelste der maagden,
 't Sieraad van haar geslacht, in onschuld en in deugd;
 Van wie de heldre geest en 't nedrig hart behaagden
 Aan wijzen ouderdom en dartelende jeugd.

Uw Eenling is niet meer! — Ach! 'k voel de hand verstijven
 Aan mijn betraande lier, nu 'k haar dien toon ontwing:
 o Hartverplettend woord! — ja! 'k moet u nederfchrijven,
 Schoon me ook uw vlijmend fcherp door hart en aadren dring'.

Uw Eenling is niet meer — Gij zult het niet weêr hooren,
 Dat Zij u, Vaderlief! of, lieve Moeder noemt:

Gij hebt uw' vaderroem, uw moedereer verloren —

Wie kent er hooger dan waar 't ouderhart op roemt? —
 Schreit! fchreeuwt uw hartzeer uit! weêrklink' het langs de wanden
 Van uw verlaten huis — langs dreef en wandelpad:

Herhaal', van Haarlems hout, het de Echo aan de stranden,
 En nut geen bete broods dan van uw tranen nat.

Wat is een huwlijksboom, die zulk een' tak zag fterven?

Helaas! een dorre tronk, die ligt nooit weêr herbloeit! —

Wat fchat trekt hem nog aan, die zulk een' fchat moet derven,

Wat band, nu zulk een brak, die nog aan 't leven boeit? —

Buigt,

Buigt, Bloemen, 't hoofd, zoo vaak door Keetjes hand begoten,
 Kwijnt, Planten, die zij heeft met zooveel vlijt gekweekt,
 Kirt Duifjes, om haar' dood, gij hebt haar zorg genoten,
 Kirt op haar graf, wanneer de maan door 't treurloof breekt!

Helaas, wat schenkt deze aarde ons luttel zaligheden! —

Geen vreugdekelk, die niet vergald wordt door de smart!
 Vaak vindt de voet, die eerst op rozenblaân mogt treden,
 In 't einde een rotfig pad, oneffen, scherp en hard.

Dit rotfig voetpad is, Beklaagbren! u geopend.

De rozen zijn verwaaid: de dood vernielde uw hoop! —
 o Neen! — zijn vinger lag — den veegen draad ontknoopend —
 Van Keetjes aanzijn d'onverderfelijken knoop. —

Zij leeft! — Bedroefden, juicht! — Gij hebt de schelp verloren:

De parel, zeldzaam rein, wordt u bij God bewaard;
 Hier was zij leengoed: — ginds is u 't bezit beschoren,

Als ge aan uw oudren kroon haar weêr van God aanvaardt.
 Voedt niet te zeer uw' rouw, die u 't verlies doet dragen:

Ai! voedt de hoop in 't hart, door 't Bijbelsche geloof!

Die fakkel spreij' zijn licht op d'aakligst' uwer dagen,
 Een licht, dat troost en leidt, wat ook u 't graf ontroov',
 Reikt Hem de hand, die ons ten Leidsman is gegeven,
 Gelijk uw Kind het deed, in 't martlen van de pijn;
 Zijn woord: „Wie mij gelooft, offchoon hij sterft, zal leven,”
 Moge uw verscheurde ziel verkwikbre balssem zijn! —

Haast, als de Lente 't veld met nieuwe pracht zal tooijen,
 Ten hartvertroostend beeld van onze onsterflijkheid,
 Als 't roosje voor uw oog zijn knopje zal ontplooijen,
 En naast vergeet - mij - niet, zijn geuren óm u spreidt,
 Dan schets' hun bloesem u het loon der teedre zorgen,
 Aan 't dierbaar Meisje, als aan uw schoonste bloem, besteed;
 Gij moogt met dankbaarheid van God de vruchten borgen,
 Die altoos mildlijk gaf en nooit één gift verweet.
 Gebrek en zonde wordt den sterveling vergeven,
 Maar wat hij goeds verrigtte als renten opgespaard;
 't Staat u als deugd in Gods gedenkboek aangeschreven,
 Dat ge uw Cornelia bij de onschuld hebt bewaard.

Laat,

Laat, wie u troost onthou', dien troost u niet ontvreemen;

God is 't, die u hem geeft: — bewaart dien als een schat!

Wat steun bekrompenheid u immer poog' te ontnemen,

't Geloof maakt zalig, schoon 't heelal in duigen spat'.

Neen, 't is geen Gods straf, als we een deugdzaam kind zien sterven,

Door liefde en onschuld aan het oudren hart verkleefd;

Dat zij vergaan, die u met zulk een leer doorkerven,

Zij maken God ten beul, en wat moest lieven, heeft.

Vat, vat uw' Bijbel op! niets anders kan u troosten:

Geen licht, dat in uw' nacht zoo heldre stralen schiet:

Door Hem, die blikfems zwaait, rijst ook de zon in 't oosten;

Zijn naam is Vader! — Och, miskent zijn liefde niet!

De kelk zij bitter, die zijn hand u heeft geschonken,

Drinkt, drinkt hem kinderlijk, en zonder weêrspraak leêg!

Wie heeft zijn wrange teug ooit willig uitgedronken,

Die van de zaligheid geen' zoeten voorfsmaak kreeg?

Ontlast voor Hem het hart, dat zijne hand doet bloeden,

Hij heeft er balsam voor: — Hij weet, wat gij verliest;

Klaagt aan zijn vaderliefde uw bittre tegenspoeden;

Want veilig is de mensch, die haar tot schuilplaats kiest.

o Mogt Gods vaderhand, u, onder 't leed gebogen,
 Opbeuren, schragen en geleiden op uw pad!
 En Jezus woord: „Zij slaapt!” — ook uwe rust verhoogen!
 Wien viel ooit kruis te zwaar, dat Hij gewogen had? —
 Haar ziel was veel te rein voor een besmettende aarde:
 God spaarde haar 't berouw, zoo daar ooit vlekje op kwam,
 Zij had in 't Englen oog een zusterlijke waarde;
 Er daalde een Seraf neêr, die 't meisje met zich nam.
 Maar wat vermeet ik mij uw wonden te verbinden,
 Te diep, dan dat mijn hand haar bloeden stelpen zou?
 Neen! 'k heb geen woorden meer, o kinderlooze vrinden!
 Mijn overkropt gevoel heeft tranen voor uw' rouw.

HET ROOSJE.

AAN MIJNE

GEACHTE VRIENDEN

S A N D E R,

BIJ HET OVERLIJDEN VAN HUN JONGSTE DOCHTERTJE,
IN DEN OUDERDOM VAN 7 MAANDEN.

Nauwlijks ging het knopjen open
Van de jongste huwlijksroos;
Pas had de ochtenddauw 't bedropen,
Paarlende in haar zacht gebloos;
Pas liet zij haar zoete geuren
Tusfchen de andre bloempjes door,
Daar ze in 't zacht en helder kleuren,
Scheen de spiegel van Auroor;

Al de lust van wie ze aanschouwde

Waar geroken — waar bespied;

Maar, hoe 't knopje zich ontvouwde,

Dorens droeg nog 't steeltje niet;

Maar op eenmaal (die verrader!)

Kroop een rups haar blaadjes in,

En geknaagd aan hart en ader,

Kwijnt het bloempje van de min.

Vruchtloos was toen 't zorgvol kweeken,

Vruchtloos dat men 't mild begoot,

Rupsjes gif knaagde onbezweken,

Aan het reeds verbleekend rood.

De avond mogt de hoop nog voeden,

Maar vergeefs gehoopt, gewenscht,

's Nachts ging weêr de rups aan 't woeden —

De ochtend vond de bloem — verslenst; —

Al de blaadjes, afgereten,

Lagen op den grond verspreid,

Door den planter nat bekreten,

Door de kweekster droef beschreid

Schreit,

Schreit, Bedroefden! wijl die roover

U dat lieve roosje ontstal: —

Maar hij liet één zaadjen over

Van het roosje 't eêlst van all'. —

En dat kiempjen zal ontplooijen,

(Opgekweekt in beter' grond)

't Roosje, dat uw borst zal tooijen,

In den jongsten morgenstond. —

Trooste u, in uw tegenheden,

Deze onfeilbre hemelspraak;

Want de roosjes, hier beneden,

Bloeijen slechts één morgenwaak'.

VEEL KOEIJEN, VEEL MOEIJEN.

Hij kiez' wien 't lust, zich hoogen rang of staat,
 Een' knechtenstoet in blinkend goud gewaad,
 Een hengstenspan, dat vuur uit keijen slaat;
 Een stal vol koeijen! —

Hij telle aan 't goud zijn vijf paar vingers blaauw,
 Bereken' rente en hoofdsom juist en naauw;
 Hem word' de kruin vroegtijdig grijs en graauw,
 Van al zijn moeijen.

Een ander slove op 't handelrijk kantoor,
 Zend' schip bij schip de ruime zeeën door;
 Zijn levenskracht gaat met zijn rust te loor,
 Bij al die koeijen.

Hij

Hij kent geen vreugd dan bij 't ontilbaar boek;
 Wat wind er waaij', hij weet, uit welken hoek;
 Bij gade en kroost zijn hoofd en hersens t' zoek,
 Van al 't bemoeijen.

De zachtste sponde ontzegt zijn leên de rust;
 Zijn lieve gâ wordt slechts ter loops gekust;
 Hij voelt geen drift dan die het loeijen fust
 Van zulke koeijen.

De morgen rijst, en hij ontwaakt nog stram,
 Hij prest zich voort, van 't oude zweet nog klam,
 En 's avonds hangt zijn arm bij 't lijf weêr lam,
 Van al zijn moeijen.

'k Benij' hem niet, die zich zijn boekcel wijdt,
 Om deel bij deel zoo menig pen versnijdt,
 Om maat of rijm op al zijn nagels bijt:
 't Zijn schrale koeijen.

Al staat hem 't hoofd van eerlaurieren stijf,
 Al hangt de roem hem 't ridderlint om 't lijf;
 Een holle maag, een mager kind en wijf,
 Loont vaak zijn moeijen.

Wat baat het hem of hij de sterren tell',
 Den wagenman des grooten Beers verzell',
 Den stuggen Stier zich dapper tegenstell'
 Voor zijne koeijen?

Al strikt hij zich den Dierenriem om 't hoofd,
 Schoon Herschels glans wordt door zijn' roem verdoofd,
 Hij voelt in 't eind zijn hersenpan gekloofd,
 Van al zijn moeijen.

Voere Eskulaap hem op zijn gloriebaan,
 Moog hem de dood al menig prooi ontslaan,
 En 't morgenland, ter wei, hem open staan
 Voor zijne koeijen.

Toch

Toch houdt neef Hain aan zijne zij' de wacht,
 Die, grijnzend, loert en in zijn vuistje lacht,
 Als Charons boot kunstmatig wordt bevracht,
 Door zijn bemoeijen.

Spreek' hij met kracht in Themis heiligdom,
 Geev' hij der deugd haar eer en regt weêrom,
 Er blijft, helaas! nog menig horen krom
 Van zijne koeijen:

Ondanks zich zelf raakt menig rund op hol:
 Spreek' hij van vree, 't huis blijft van oorlog vol,
 Men scheldt zijn pleit, van spijt en wrevel dol,
 En vloekt zijn moeijen.

Wien 't luste volg' Bellona's oorlogskar,
 Zij stout, wat muil voor hem zich opensparr',
 Blijv' kalm als krijs- en doodskreet zich verwarr':
 't Zijn dolle koeijen.

Wat baat het hem, hoe ver' zijn moed hem drijv',
Een duizendtal naast hem op 't slagveld blijv' ?
Eens stooten ze ook hem 't heldenhart uit 't lijf,
Voor al zijn moeijen.

Wel hem, die in zijn' kring zich houdt te vreên;
Zij 't kostje schraal, het hutje rank en kleen;
Knaagt maar geen zorg aan de onverdroogde speen
Van zijne koeijen;

Die ieder dag zijn' pligt getrouw betracht,
Met daaglijksch brood zijn' nood bevredigd acht,
Van 't blij gezin een' kus ten loon verwacht,
Voor zijn bemoeijen;

Die kloek verstand in 't helder hoofd bevat;
Een vrije ziel keurt als zijn' hoogsten schat;
Slechts gade en kroost leidt op zijn levenspad,
Als zijne koeijen.

't Zij

't Zij kort of lang zijn levenslamp nog licht',
 Hij heeft der deugd een zuil in 't hart gesticht;
 Zijn kroost sluit eens hem dankbaar de oogen digt,
 Voor al zijn moeijen.

D E H A N D.

Wie op meerder aanzien snoev',
Quasi roem' met hooger troef,
Van der mannen fiere leden;
'k Wil met geen in 't strijdperk treden:
Wie de lier voor de andren spant,
Ik, ik zing den lof der Hand.

Lieve Vrouwen! wordt niet boos,
Dat ik niet uw hand verkoos;
't Spreekwoord weet ge is: mans hand boven!
Maar gij moogt het vast gelooven,
Ze is op voorrang niet gesteld,
Dan waar 't uw bescherming geldt.

Roem

Roem' men oog, of mond, of neus,
 Valle op kuit of voet de keuz',
 Kieze een ander buik of lenden,
 Of 't bevallig heupen wenden,
 Zwarten baard of onderkin;
 In de hand steekt elks gewin.

Lof der hand! zij draait de spil
 Van den mannelijken wil;
 Zij houdt d'evenaar van 't oordeel,
 Zij berokkent schade en voordeel,
 Leidt tot eer en aanzien op,
 Maar, helaas! ook — tot den strop. —

't Zij ze een Konings-schepter zwaait,
 Of den krommen ploegstaart draait,
 Of het fchip stuurt door de baren,
 Of de schuren vol mag garen,
 Of het steunend krukje vat,
 Aan het eindend levenspad:

Altijd komt de hand te baat,
 Ieder is ze een toeverlaat;
 Brave liên en fluwe guiten,
 Ook den beedlaar, om de duiten,
 Die hij van het meêlij troont,
 Als hij haar misvormd vertoont.

't Oog bewonder' wat het ziet,
 't Hart begeer', maar krijgt het niet,
 Als in 't nijp- en wedernijpen,
 Onze hand niet toe durft grijpen;
 Wien de dienst der hand niet blijk',
 Hij is Tantalus gelijk.

Reeds bij 't eerste levenslicht,
 Is het moederlijk gezigt
 Op haar's zoontjes hand geslagen;
 Lagchend moog 't om lachjes vragen:
 Maar bij d'eersten greep der hand,
 Zegt zij: 't knaapje heeft verstand.

Staatsman, Wijsgeer, of Poëet!

Ach, wat baat het, dat u 't zweet
Gudst langs de uitgeteerde kaken,
Om ten top van eer te raken?

Vruchtloos hebt ge uw werk verrigt,
Brengt de hand het niet aan 't licht.

Schilders, die, op 't breed palet,
Allerhande kleuren zet,
En in 't rijk der ideälen
Rondzweeft, om iets schoons te malen!

Ach, het schoonste denkbeeld sneeft,
Dat de hand geen ligchaam geeft.

Put, op 't heerlijkst maatgeluid,
Jaren lang uw krachten uit,
Hayd'n, stelle uw alvermogen
Ons uw schepping stout voor de oogen;
Niemand, die zij 't hart verrukt,
Als de hand de snaar niet drukt.

Zink de moor in 't grondloos meer,
 Dieper en al dieper neêr,
 Om de parel op te sporen;
 Dan eerst zal haar luister gloren,
 Als eene aangebeden hand
 Op een schoone borst haar plant.

En in 't jeugdig minnespel?....
 (Menig bragt het in de knel:)
 't Hart moog hijgen en verfmachten,
 Jaar en dag naar 't jawoord wachten —
 Eer de mond een kusje geeft,
 Heeft reeds handje in hand gebeefd.

Als de welvaart ons verheugt,
 En de voorspoed roept tot vreugd,
 Dan, dan vult de hand den beker
 Met Champagne of Rijnschen bleeker;
 Daar, terwijl het glaasje schuimt,
 't Hart voor vriendsch p wordt verruimd.

Maar,

Maar, wie vijand van 't geluk
 Land en volken knelt in 't juk,
 Stedeling en landzaat knevelt,
 Schoon zijn mond van wetten prevelt;
 Driemaal wee dien aterling,
 Grijpt de hand eens naar de kling.

Trapp' hij, als vrijmagtig heer,
 't Volk met ijzren voetzool neêr,
 Durv' hij zelfs met duizend flaven,
 D'eisch zijns wreevlen moedwils flaven;
 Eens jaagt hem een vrije hand,
 't Staal door 't eerloos ingewand.

Eer de hand! — zij dient ons 't meest,
 Ze is geliefkoosd en gevreesd —
 Wie haar best weet aan te wenden,
 Zal zijn pad het vrolijkst enden;
 Wie zijn handen ledig laat,
 Is tot kwaad doen 't meest in staat.

Wie dan handen heeft aan 't lijf,
Met een kind vijf, zes en vijf,
Grijp' naar spoel of ploeg of schoffel,
Blaasbalk, hamer, schaaf, of troffel;
't Ambacht geeft, in 's levens nood,
Aan 't gezin het beste brood.

Op dan, handen uit de mouw,
(Foei, wie haar verfteken zou!)
Mannen! laat uw handen kijken,
Hoe ook andre leden prijken:
De onvermoeide mannen-hand
Is de steun van stad en land.

DE ECLIPS.

Wat de domme dweeper snapp',
't Bijgeloof vol onzin klapp',
Van den loop der hemelffeeren,
Moog het priesterlist bezweren,
Dat de fchepping zal vergaan,
Bij de Eclips van Zon of Maan;

Domple, als in Egyptes nacht,
Zich het fchuwe voorgeflacht,
Voortgezweept door logenvonden;
Boett' het zuur en zwaar zijn zonden,
Als men Gods ftrafvaardigheid,
't Volk uit een Komeet voorzeit.

Sinds

Sinds Copernicus verscheen,
 Sloop de dwaling schaamrood heên;
 't Licht rees op uit donkre kimmen:
 't Oog des wijsgeers zag het klimmen
 En floot, wiskunde, op uw baan,
 Zich aan sterren-kennis aan.

Ook gij steegt ten sterren-boog,
 o Bourjé! — 't wiskunstig oog
 Sloegt ge in 't wetboek der planeten,
 Om de Eclips te zien — te meten;
 En bij uw verslag aan de aard',
 Keurt zij 't eeregoud u waard'.

Hoe zich 't zon- of maanlicht draaij',
 Wiskunde onderzoekt hun zwaai;
 En zij lacht om 't ijdel vreezen,
 Wen een bijgeloovig wezen,
 Meent, als Phebus kust Diaan,
 Dat de wereld zal vergaan.

„ 't Schijnt

„ 't Schijnt voor 't minst wat onbeleefd,
 „ Als m' elkaar een kusje geeft,
 „ Zich zoo vlak voor 't licht te plaatsen,
 „ Dat het niet is af te kaatsen:”
 Maar wie, op een' zoen belust,
 Heeft nooit eens de kaars gebluscht?

Ach verftak, om grooter kwaad,
 Nooit de zon haar rein gelaat! —
 Bleef voor zon en maan verholen,
 Wat, in dikken nacht verscholen,
 't Misdrijf broeit! — ja, 't is zijn gloed
 Die de fchepping fiddren doet.

Maar geen zonsverduistering
 Schaadt den zwakken fterveling;
 Worde 't op den middag donker;
 Zie men zelfs er 't ftergeflonker:
 Wie dan vergt nog u 't geloof
 Af aan 's werelds katastroof?

Phe-

Phebus, ja, naar de eeuwge wet

Al 't geschapene gezet,

Dringt uw span den slagboom open,

Om in 't gloeiend spoor te loopen;

En niets stuit u op uw' togt,

Schoon Diaan 't ook pogen mogt.

„ Maar, wanneer hij, lomp genoeg,

„ 't Span haar op de hielen joeg,

„ En haar brak of rib of lenden,

„ Dan toch moest de wereld enden!” —

Vrees niet, zwaarhoofd! op de baan

Van Apol komt nooit Diaan.

Draait zoo ook der menschenlot,

Deez' tot glorie, dien ten spot,

Deez' naar 't licht en dien naar 't duister,

Deez' tot vrijheid, dien ter kluister,

Of men tegenstribble of will',

Om zijn onverzetbre spil? —

Neen! —

Neen! — geen noodlot, ftug en ftaraf,
 Dat den mensch ooit wetten gaf;
 't Draaij' het aspunt der planeten,
 En der tragere kometen,
 Vrij en als de zoon eens Gods,
 Draait zijn wil de fpil zijns lots.

Maar nooit heeft geboortefter,
 Stond zij digt bij ons of ver,
 Moog zij Mars of Venus heeten,
 Eenig menschlijk lot geweten;
 Niemand zag ooit ftip er van,
 Keek hij ook als Ludeman.

Welk een flagboom, vrije mensch!
 Stuit u aan de fcheppinggrens?
 Kan 't gefchaapne uw vlugt beteugelen?
 Roeijende op gedachten vleugelen,
 Dringt gij, boven 't zonnespoor,
 Tot den kreits der geesten door.

Och!

Och! was nooit die vrijheer slaaf!
 Och, waar nooit die hemelgaaf,
 Vrijheid, hem ten vloek geworden!
 Maar verschopt uit rang en orden,
 Vrijheid, bij uw droef gemis,
 Wordt zijn luister duisternis.

Als 't ontembaar windenheer,
 Dat het onbewogen meer
 Schuimend opzweept naar de wolken,
 En in gapende afgronds kolken,
 Wat zijn woede durft weêrstaan,
 Plotsling, reddloos doet vergaan; —

Als het gloeiend bliksemvuur
 Dat in 't middennachtlijk uur,
 Ijlings slaat in bint en daken,
 En in 't onuitbluschbaar blaken,
 Onverbeden tot genâ,
 Door de landstreek loeit: — verga!...

Zoo is 't als, in 't boos gemoed,
 't Noodgetij der driften woedt:
 Als zij toomloos 't brein ontsteken,
 Om vernielend los te breken;
 Dan, trots, rede! uwe oppermagt,
 Wordt het op den middag nacht;

Maar ook langs een stiller spoor
 Gaat uw helderheid te loor;
 En uw licht, zoo zwak in luister,
 Wordt zoo vaak ringvormig duister,
 Als, door zinlijkheid bevlekt,
 't Hart het helder hoofd bedekt.

Menig zon der maatschappij
 Trekt een donkre maan voorbij: —
 Als zich op de lijn der knopen,
 Pligt en baatzucht tegen loopen,
 Rijst in groot' of kleiner kring
 Ligt een maansverduistering.

Zoo maar nooit een Noorderzon,
 (Van zooveel ellende een bron)
 Uit den zwarten Styx geklommen,
 't Hart deed onder wroeging krommen! —
 Menig die — hoe hel hij fcheen,
 In haar kap gehuld, verdween.

Ach! Eclipsen zonder tal,
 Veel totale boven al,
 Maken 't menschlijk leven donker,
 Hoe ook zijn gelukstar flonker':
 Ligter valt hem 't lot gewis,
 Wiens Eclips onzichtbaar is.

Heil, wiens opgeklaarde geest
 Geen Eclips van rampspoed vreest;
 Die, al wordt zijn lot eens duister,
 Uit zijn deugd fchept troost en luister:
 Wee, als 't lot ten spel hem kiest,
 Die het hoofd er bij verliest! —

Heil

Heil die zich, als 's werelds heer,
Handhaaft in zijn' rang en eer;
Die zijn lotsplaneet, in 't zwaaijen,
Doet om deugd en vrijheid draaijen;
Hij, wien de ondeugd slaaf verklaart,
Maakt de grootste Eclips op de aard'.

DE TANG.

o Nuttig voorwerp van mijn' zang,

o Onontberelijke Tang,

Uw lof klink' van mijn snaren!

Ik zing uw huisfelijk gerijf,

o Knikkrig hoofd, o bikklig lijf,

Gebeend als de ooijevaren.

Van eêl of oneêl huisgeraad,

Komt ons geen ding zoo zeer te baat,

Aan haard en aschpot beide;

Hoe menig nam, bij heeten brand,

U niet te spade soms ter hand,

Als 't oog van pijn reeds schreide.

Hoe

Hoe menig vrouw of oude best

Bezorgt gij in haar koude test

Niet nu en dan een kooltje! —

Noeme ook de doctor 't ongezond:

Zij draagt zoo trouw haar stoofje rond,

Als meisjes 't bonten zooltje.

Moog wie, verzot op duitschen trant,

Geen open haard maar kagchel brandt,

Een' pook de voorkeur geven;

Daar, waar aan Hollands open haard,

Zich vriendschap om de kolen schaart,

Doet gij de vlam er leven.

Geen gloed zoo heet, geen vlam zoo fel,

Schijn' 't ook een openbare hel,

Die gij niet durft genaken:

Geen twistvuur zelfs, hoe blakend heet,

Dat gij niet soms te bluschen weet,

Als gij den rug doet kraken.

Maar in de keuken niet alleen,
 Noch in de kamers, groot of klein,
 Hoort ge u om bijstand vragen;
 In 't zeedlijk rijk zijt ge ook, o Tang!
 Van onberekenbaar belang,
 Om voden weg te dragen.

Een kladdig wijf (welks vies gewaad,
 Te vaak een vuile ziel verraadt)
 Waaraan geen hand durft roeren;
 Verdient, al piept ze ook om uw neep,
 Dat men haar op de mestvaalt sleep',
 Om daar 't bewind te voeren.

Maar ook 't vernuft voedt menig vuur,
 En werpt het uit ter kwader uur,
 Om hart en ziel te schroeijen;
 't Leent van verlichting pen of stift,
 En doet, in heilloos beeld of schrift,
 Verborgten gift ontgloeijen.

Maar

Maar even fchand- en fchaadlijk ruigt',
 Om wier bestaan de domheid juicht,
 In kerk en ftaat verfcholen,
 Die dikwijls al te welig wast,
 Klemt zich om troon en kanel vast,
 Doet Vorst en volk verdolen.

o Tang, offchoon de turf en 't hout
 Aan uw beftuur zijn toevertrouwd,
 Wil hier ook hulp verleenen! —
 En breng dat vuilnis, veel te vies,
 Dan dat men daar een hand toe kiez',
 Naar gracht of aschbelt henen.

o Tang! o leerrijk zinnebeeld!
 Laat elke les, die in u speelt,
 Ons zoo voorzigtig maken,
 Om, wat er in de wereld brand'
 Geen vuur, hoe klein, met bloote hand,
 Maar met u aan te raken.

Maar wat van vuilnis of van vuur,

Ter goeder of ter kwader uur,

Ik, hier of daar, moog ruiken,

Verhoed' de hemel, dat ik mij,

Wat vuur er ook ontstoken zij,

Als Tang ooit laat gebruiken! —

H E T G E V O E L.

Wat vlugt is 't, die van de aarde ons voert ten sterrenboog?
Wat doet de borst voor kunst en schoon en wijsheid zwellen?
Wat kan den vrijen geest in de ergste kluisters knellen?
Wat spreekt, als tolk der ziel, in 't flauw of fonklend oog?

Wat is 't, dat eerst ons vleide, en dan ons 't wreedst bedroog?
Wat komt ons vaderroem en moederglorie spellen?
Wat doet, van zorgen graauw, ons hoofd ten grave hellen?
Wat jaagt, in liefde en haat, ons 't kokend bloed zoo hoog?

Wat doet in al den glans der menschlijkheid ons blinken? —
Wat onder 't dierenpeil, verachtlijk, nederzinken?
Wat stelt onze eer en deugd aan schande en smaad ten doel?

Wat schept ons 't heil der min? wat haar rampzaligheden?
Wat maakt ons de aard'tot hel? Wat maakt ons de aard'ten eden?—
Wat maakt ten Engel of ten Duivel ons? — 't GEVOEL! —

DE NEDERLANDERS.

Wat volk is 't, dat, beroemd te water en te land,
De schrik was van 't geweld, de toevlugt der verdrukten;
Dat zoo zichzelve schiep; voor 't welk de zeeën bukten;
Dat Nereus schuimend span deed vlugten van zijn strand;

Dat eens zijn vrijheid redde uit enger slavenband;
Wiens helden heinde en verre onwelkbrer lauwers plukten;
Aan Flips den pijlenbond, en d'ijzren drietand rukten
Uit Karels trotsche vuist, bij Chattams fellen brand? —

Wiens godvrucht was zoo hecht een zuil voor 't staatsgebouw,
Wie was op zee en beurs, aan vriend en vreemd zoo trouw,
En in Minerva's koor, meer dan zijn tegenstanders? —

Wie steeg het ooit voorbij naar Pindus eeuwgen trans,
En droeg Apelles kroon, en, Phidias! uw' krans? —
Gij zijt dit edel volk (och blijft het!) NEDERLANDERS!

AAN

AAN DE BAATZUCHT.

OPGEGEVEN EINDRIJMEN.

o Baatzucht, voedstervrouw van groote en kleine *dieven!*
Onleëgbre bornput van maatschappelijke . . . *grieven!*
Eer- en geldgierge, tuk, zelf op den kleinsten . *plok!*
Die menig kool ons stooft, trots d'afgerigtsten . *kok;*
Die enkel vreugd geniet bij 't klinkend schijven- . *rammelen,*
Wie 't egoïsmus drijft, en de argwaan hoedt voor *sammelen,*
Die eerlijkheid en trouw schuwt als een wreede . *puist;*
Niet vraagt, of elk u vloekt, dan of u 't lofdicht . *ruischt:*
Schijnheilig monster en vertrouwling van den . . *boozen,*
Waard om het boômloos vat, uit d'afgrond, vol te *hozen.*
U haat ik, worde ik ook gelijk een aal zoo . . *glad,*
Als 't giftig vocht, geperst uit een verzworen . . *wrat! —*
Wat deert u 't, of uw voet vertrappt de vrede- . *palmen,*
Als ge uit den damp des krijgs u 't voordeel toe ziet *walmen?*
Of gij de wet verdraait, zoo 't doel slechts gunstig *scheen,*
En dwingt met duivlen lach den braven tot . . *geween;*
Al zuigt gij de armen uit en delft den weezen . . *groeven,*
Wat zorg! zoo u Fortuin maar 't scheepjen op doet *loeven;*
o Baatzucht, voor deze aard' de ondragelijkste . . *last!*
Die spot met menschlijkheid, door 't eigen *Ik ver-* *mast.*

Schraap,

Schraap, roof, verraad, zwelg in, met onverzaadbre *kaken*,
 Gun niemand, dan u zelf, des levens zoet te . *smaken*;
 Eens rukt u Nemesis terug van Plutus *stoel*,
 En eindeloos gebrek slaat u met helsch . . . *gevoel*.

SNEDIG GEZEGDE.

Een Arts, die menig blijk van zijn bekwaamheid gaf,
 Verzelde eens een' patient naar 't graf,
 Die langs den weg der kunst was van deze aard' verscheiden;
 Een stroom van volk omgaf den stoet,
 Toen uit den hoop een knaap sprong tusfchen beiden,
 (Schoenlapper van beroep) en trapte op 's Doctors voet.
 Deez' toornig op den lompen jongen,
 Die in den trein was ingedrongen,
 Riep met een barsche stem en geen gering gedruisch:
 „Wat doet gij, lomperd! hier?” de snaak wordt niet verlegen,
 Maar voert beleefd den Doctor tegen:
 „„Mijn Heer! ik doe als gij: ik breng mijn' arbeid t'huis.””

DE

DE MOORD TE SCIO.

OPGEGEVEN EINDRIJMEN.

De Pacha is geland te Scio. 't Scheepsfchut . . *kraakt er;*
De Scioniet ontroerd, ducht een verschrikkelijk . *iets;*
Een dwingland, dol van woede en heet op roof . *genaakt er;*
Wat kan behoeden voor zijn' tijgermoordlust? — *Niets.*
Vergeefs vraagt de onschuld van die wreedheid naar het *waarom?*
Slagt, roept de Kapudan: — wat Griek is, is geen *mensch*
Hij leze op dolk en strop, op vuur en water 't . *daarom? —*
Bevredig' vrouw en maagd, met bloed en eer, mijn' *wensch.*
Toen ging 't er woest op los, met plunderen en . *branden,*
En moorden, dat het bloed stroomde uit de grieksche *stad,*
En verwde 't water rood, dat spoelde op kust en . *stranden;*
Vertrapt zelfs werd het wicht, als een verachte . *pad'. —*
Kop, neus en ooren zijn een speelgoed voor de . *Turken,*
Dat zooveel stuks bevat als letters de . . . *Alkoran;*
Wat jong en schoon is boet de schraapzucht van die *schurken,*
Dat op een slavenmarkt verkocht wordt, bij de . *span.*
De half verbrande stad, die muur en wal zag . . *slechten,*
Stelpt met haar puinen 't bloed, gevloeid uit hart en *strot.*
Zoo handhaaft dweeperij hare onvervreembre . . *regten;*
Zoo trekt, wie haar weêrspreekt, verschrikkelijk den *pot! —*

Hoe,

Hoe, Christenvorsten! laat ge u dus naar de oogen . *steken?*

Of heeft Europa's zwaard voor Allah's slaven — . *piek?* —

Neen! — staatkunde eische uw' val, o vrijheid! — maar u *wreken*

Zal 's Hemels straffende arm! — Eens zegepraalt de *Griek*.

I N H E T A L B U M

VAN HET GEZELSCHAP

OEFENING IN WETENSCHAPPEN (*);

't **Z**egt weinig, dat uw hand, o mensch! aan 't hart der aarde,

Het zilver en het goud, uw' lust ter bate, ontwring';

Natuur wijst u den weg naar schatten meer van waarde;

Daar ze u het spoor ontsluit tot zelfveredeling.

Zij wil, wat ze u verberge, of schenke aan uw begeeren,

Dat ge, in haar rijk, u zelv' zult, als Gods beeld, waarderen.

9 Sept. 1818.

IN

(*) Na het hooren eener voorlezing over het zilver, in de natuurkundige afdeeling.

IN HET ALBUM
VAN
DEMOCRIE T.

Altijd lustig, altijd blij'
Rolle ons leven hier voorbij,
't Doe ons immer lagchen;
't Lagchen ligt der zorgen druk;
Wel hem, die van 't goed geluk
Gunsten weet te pragchen,
En, door 's levens laatste poort,
Lagchend stapt in blijder oord.

'T IS

'T IS TWIJFELACHTIG.

Argant heeft, naar men zegt! zijn hersens vol infekten:

Daar die van Harpagon verstoopt zijn door effekten:

Bij wien van beide of wel, (bij 't droef verstand gemis,)

De gekste Dæmon meester is? —

HOE KOMT DE DUIVEL ZOO ZWART?

„**H**oe komt de Duivel toch zoo zwart?”

Vroeg Stoffel, met een angstig hart,

„Mij dacht hij droeg den glans eens Engels van te voren.”

Door Luther, sprak Reinier; hij speelde hem die part,

Toen hij, te Worms, hem met een' inktpot smeet naar de ooren.

VEREENIGING

1871

De vereeniging is opgericht op 15 April 1871
te Amsterdam, met een doel van
het bevorderen van de
wetenschappelijke en literaire
activiteit der leden.

1872

De vereeniging heeft in 1872
een aantal leden gewonnen.

1873

„Het komt de Vereeniging ook een
jaar toe.“

Wijziging der statuten.

De vereeniging heeft in 1873
een aantal leden gewonnen.

De vereeniging heeft in 1873
een aantal leden gewonnen.

De vereeniging heeft in 1873
een aantal leden gewonnen.

1874

Meijer, Hendrik

Gedichten

Haarlem 1822

P.o.rel. 6285

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10037957-6